

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפשש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

יום הבהיר ה' טבת

דידן נצח

פרשת ויגש

הי' תהא שנת אראנו נפלאות

יזנא לאור על די

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

תהא שנת אראנו נפלאות

שנת חסדת אלפים שכנע סאית וחסידים אורת לבריאה

ארבעים שנה לנשיאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה. עש"ק פרשת ויגש, - יום הבהיר ה' טבת - דידן נצח - ה' תהא
שנת אראנו נפלאות - ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

תוכן הענינים

לקוטי שיהות

- 5..... הערה בסיום הל' חנוכה
7..... גאולה דישראל וביטול כח מצרים
7..... חילוקי המדריגות בישראל ע"י האמהות
8..... לפני מ"ת ה' הלילה הולך אחר היום
10..... עבודה שבלב ובקשת צרכיו
11..... והדליקו נרות בחצרות קדשך
12..... עבודת יעקב

שיחות

- 13..... בענין הדרגות בשליחות
14..... רמז בתיבת צלי
15..... עשירות דאברהם
15..... העילוי בשרה
16..... כך היא דרכה של תורה וכו' (גליון)

אגרות קודש

- 17..... העבר מלמד העתיד
17..... חסידות מאכט אז מ'פילט זיך ניט עלענט
18..... אַ חסיד האלט ניט פון בדרך ממילא
18..... כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בציון המראי מקומות

"היום יום"

- 20..... שלימות הכוונה האמיתית

הסידות

- 24..... המצוות - ארחות, נתיבות, שבילין ודרכים
26..... הערות וציונים לד"ה אשר ברא

פשוטו של מקרא

- 27..... הנני לשון ענווה וזריזות
30..... הסבר נתינת ב' פירושים ברש"י על השם נפתלי
31..... הבור ריק אין בו מים (גליון)

רמב"ם

- 32..... תיקון המלבושים בתפלה
33..... ניסוך היין לשיטת הרמב"ם

נגלה

- 37..... בגדר קדושת תפילין של ראש

שונות

- 38..... אם רואה אדם למטה מעשרים אמה (גליון)
39..... ם - ת"ר
39..... דרושי לאזני ותאריך אמירתם
45..... פרה אדומה חוץ למחנה שכינה
46..... אפר לכיסוי הדם
46..... שינה ביום
47..... ד"ה שיר השידים
47..... מתן בסתר - בחושך (גליון)

מספר פאקסימיליא לשלוח הערות 9720 - 953 (718)

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

הערה בסיום ה' חנוכה

הרב שלמה אלעזר ווילנאווער
 ביהמ"ד מור"י
 ומנהיג רוחני מרכז היהודי של
 ברוקלין דעוועלאפמענט צענטער

בלקוויש חט"ו חנוכה מביא כ"ק אדמו"ר שליט"א החלכה האחרונה של הרמב"ם בה' חנוכה שפסק — "היי לפנינו נר ביתו ונר חנוכה או נר ביתו וקידוש היום נר ביתו קודם משום שלום בית" וכו' ומסיים הפרק שם "גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם, שנאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום" (רמב"ם ה' חנוכה פ"ד ה' יד) וכ"ק אדמו"ר מתמה על הרמב"ם — מדוע קבע הלכה זו בה' חנוכה ולא בה' שבת ובפרט שנפסק שמעלת נר שבת היא יותר מנר חנוכה?

עוד הק' רבינו שליט"א קושיא עצומה — מדוע בכלל מביא הרמב"ם ז"ל מנר שבת וקידוש היום וחלא דין זו אינו שייכות בכלל לה' חנוכה וע"כ הי' להרמב"ם לקבוע השני דינים בה' שבת?

אפשר לתרץ באופן אי ממה שחקשה הרמב"ן בפי' בהעלותך על רש"י והביא ממדרש אגדה "למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים פי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו כשלא הי' מהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו אמר לו הקב"ה הייך שלך גדולה שלהם שאתה עומד ומדליק ומטיב את הנרות (רש"י בהעלותך ח: א).

אקשה הרמב"ן ע"ז, דלמה נחמו בהדלקת הנרות ולא נחמו בקטורת קר וערב וכו'. והרמב"ן תי' שע"כ מדברי האגדה משמע וגם הובא אגילת סתרים לרבינו ניסים שהנרות שהבטיח הקב"ה לאהרן ולבניו הדליקו נרמז על נרות חנוכה והוא חנוכת בית השמונאי ומביא אדרש רבה שהנרות נוהגין לעולם וכל הברכות שנתתי לך לברך בני ישראל אינן בטלין לעולם והרמב"ן מסיים וזלח"ק "והנה ר' ידוע שכשארין ביהמ"ק קיים והקרבתות בטלין מפני חורבנו

אף הנרות בטלות, אבל לא רמזו אלא לנרות של חנוכת חשמונאי שהיא נוהגת אף לאחר חורבן בגלותינו — וכן ברכת כהנים הסמוכה לחנוכת הנשיאים נוהגת לעולם — דרשו סמוכין לחנוכת הנשיאים מלפניה ומלאחריה בכבודו של אהרן שלא נמנה עמהם" עכ"ל (רמב"ן בהעלותך ח: ב).

ולפענ"ד נראה שיש בפשטות שייכות עצומה וקשר חזק בין חנוכת המזבח וברכת כהנים כי השכר שבא לאהרן הכהן בשביל שלא חלק על הנשיאים בבחי' אוהב שלום ורודף שלום נתברר בציווי של ברכת כהנים שבניו יברכו את עמו בשלום עד עולם ולפי"ז נכון שהרמב"ם קובע השני ההלכות, נר ביתו ונר חנוכה וגם נר ביתו וקידוש היום בהל' חנוכה כי הטעם שנר ביתו קודם הוא בשביל גדול השלום ואף כי נר ביתו עדיף או קודם. ואפשר בשביל זה הי' לקבוע בהל' שבת אבל כיון שברכת כהנים שמסיים בשלום וסמוכה לחנוכת הנשיאים ונוהגת לעולם באהרן ובניו החשמונאים ובמילא טוב ונכון שנמצא בהל' חנוכה דווקא ולא בהל' שבת — וראי' לזה אפשר לחביא מהשו"ע אשר פסק המחבר הל' חנוכה לגבי סדר קריאת התורה דלהלן "קורין בקרבנות הנשיאים בפי נשא שלשה בכל יום ומתחילין בברכת כהנים" עכ"ל (או"ח הל' חנוכה סי' תרפ"ד סעי' א'), והט"ז בס"ק ב' כתב "הטעם לפי שנעשה הנס ע"י הכהנים וכ"כ הטור" עכ"ל.

ובמילא נראה מאוד שהענין של ברכת כהנים וחנוכה נקשר זו בזו — והעיקר השלום — ע"כ כיון שנר ביתו העיקר השלום היא קודם לנר חנוכה וההלכה במקומו בהל' חנוכה.

ולפי"ז אפשר עוד להעיר מדוע, בכלל מסיים הרמב"ם ההלכות של חנוכה דווקא מענים של גדול השלום ובפסוק דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותי שלום והלא לכאורה הי' יותר נכון לסיים מענין של חנוכה או של נרות?

ואפ"ל שדווקא בענין של גדול השלום שהיא אחד מהשני מצוות שנמסרו לבני אהרן הכהנים האחד נרות חשמונאי והאחר ברכת כהנים ומצוות זו קיימת לעולם אפילו אחר חורבן בית מקדשנו ותפארתנו ובמילא נכון לסיים במצווה זו אשר לנצח ומבואר במ"מ שם בשם הספרי "גדול השלום שחותמיהן של כל הברכות שלום שנאי ישא ח' פניו אליך וישם לך שלום", ודו"ק.

גאולה דישראל וביטול כח מצרים

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
ר"מ בישיבה

בלקוויש פי וישב (סעי' ה') מביא דרשת ר' ירמיי בר אבא בחולין צב, א "גפן אלו ישראל.. עלתה נצה הגיע זמן של ישראל ליגאל.. הבשילו אשכולותי ענבים הגיע זמנה של מצרים לשתות כוס התרעלה .." ומקשה בסדר הענינים דלכאורה צ"ל בסדר הפוך, דתחלה צ"ל ביטול כחה של מצרים, ואח"כ אפ"ל הגאולה ממצרים? עיי"ש הביאור.

ולכאורה צ"ל הפירוש בזה, דבתחילה נגאלו ישראל ממצרים, אבל אז היו מצרים עדיין בתוקף, וכדאיתא בתנחומא דברים יב, כט: פרעה לקח.. שלשים איש יצאו על כאו"א מישראל, ורק אח"כ בעת קרי"ס דלא נשאר בהם עד אחד, אז היו הענין ששתו מצרים כוס התרעלה, (וראה לקו"ש ח"ג ע' 878 וחטי"ז ע' 154 ועוד), ולכן אמר בסדר זה, ומחו השאלה בהשיחה? ואולי הכוונה דהרי עד אחר קרי"ס לא נגמר עדיין הגאולה דמצרים, וכמ"ש בלקו"ש (ח"ג שם) דעיי קרי"ס נגמר היציאה ממצרים, כיון דעד אז עדיין היו מתייראים מהם, וא"כ היי צ"ל בתחילה הענין דכוס התרעלה כו', אבל מ"מ אכתי אין הקושיא מובנת כ"כ צ"ל משמעות הלשון דהגיע זמן של ישראל להגאל קאי על ט"ו בניסן, אף אם לא היי עדיין הגמר.

חילוקי המדרגות בישראל ע"י האמהות

בלקוויש פי וישלח (סעי' ג') מבאר דאף שכל חילוקי המדרגות בבישראל שרשם מהאבות, ובעיקר מצד יעקב, מ"מ הרי זה באמצעות האמהות, רחל לאה (בלחה וזלפה) שבנו את בית ישראל, וזהו בהתאם להפרש בין חלק האב וחלק האם בולד הנולד, שמציאות הבן באה מטיפת האב, והתחלקות הולד לציורים פרטיים באה ע"י האם, ממשיך לבאר דעבודת רחל היא עבודת הצדיקים, ועבודת לאה היא עבודת בעי"ת עיי"ש.

ויש לקשר זה עם מ"ש בתו"כ פי בחוקותי (פרשתא בי פי"ח) עה"פ:
 וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק וגוי': "אין לי אלא
 אבות אמהות מנין ת"ל את את, ואין אתים אלא אמהות שנאמר
 שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו", שהפירוש בזה הוא כמ"ש
 בח"י הגר"י עה"ת פי וירא, דכמו שהיתה ברית עם האבות שזרעם
 יהיו כלל ישראל, כמ"כ היתה ברית מיוחדת עם האמהות שזרען
 יהיו כלל ישראל, וזה ודאי שהברית עם האמהות לא היתה ברית
 חדשה בפ"ע שלא נכרתה עם האבות, אלא דנכרת ברית עם האמהות
 שברית האבות נתקיים דוקא בזרען של האמהות, וכל מה שהובטח
 לחאבות יתקיים בזרען של האמהות, וכמ"ש בישעי נא, ב, "הביטו אל
 אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם", דלפי המבואר בהשיחה כנ"ל
 ה"ז מובן, כיון דרק באמצעות האמהות נתגלו החילוקי מדריגות שני
 האבות שישנם בכלל ישראל.

לפני מ"ת ה' הלילה הולך אחר היום

בלקו"ש פי ויצא (סעי בי גוי) מבאר דבמהותה של תפלה ישנו
 בי ענינים: א) הענין דעבודה **שבלב**, וזוהו גדר של "קדשים" שמצ
 זה "לילה הולך אחר היום". ב) הענין דבקשת **צרכיו** דזוהו גדר ש
 "מעשה בראשית" שבזה "היום הולך אחר הלילה", ולחלכה קיימ"
 דסדר התפלות הוא ערבית שחרית מנחה, כי עיקר החפצא של תפל
 הוא בקשת צרכיו עיי"ש.

ולפ"י לכאורה צריך ביאור בנוגע להאבות דכיון דלחלכה קיימ"
 דתפלה ראשונה של היום הוא ערבית, ואח"כ שחרית כו', אי"כ לכ
 לא התחיל אברהם אבינו בתיקון תפלת ערבית, ויצחק תפלת שחר
 ויעקב תפלת מנחה כפי סדר התפלות של היום, ואף דבפנימי
 הענינים נתבאר השייכות דתפלת שחרית לאברהם כו' וראה העו
 48, אבל לכאורה צריך ביאור גם עפ"י דרך הנגלה.

ואולי אפ"ל בזה עפ"י מ"ש בסי פנים יפות (פי נח ח, כב) עה"פ "
 ולילה לא ישבותו" דקודם מ"ת ה"י הלילה נמשכת אחר היום עד שא
 לו הקב"ה "מערב עד ערב תשבתו שבתכם", ואז נתחדש הסדר דה'

הולך אחר הלילה, ולפניו תירץ קושיא הידועה דאיך קיים אברהם אבינו שמירת שבת, והלא בי"ג ששבת חייב מיתה (סנהדרין נח, ב), אלא דאז ה"י האיסור לשמור באופן דהלילה הולך אחר היום וכמ"ש יום ולילה לא ישבותו, ואברהם שמר לילה ויום עיי"ש, וכי"כ גם בספרו בהמקנה קידושין לז, ב, וע"י גם בדרשות החת"ס בהקדמת המו"ל שמביא מ"ש החת"ס בחדא"ג בענין זה, וע"י גם בס' לחמי תורה יומא כח, ב, ובשו"ת ערוגת הבשם או"ח סי' קמ"ו ועוד, ולפניו י"ל דהן אמת דבמה שקיימו האבות מצד אחר מ"ת קיימו באופן דהיום הולך אחר הלילה, כמו בשמירת שבת כו', מיהו בנוגע לתפלה שהם עצמם תיקנו זה מצד אז, התנהגו לפי הסדר שה"י אז דהלילה הולך אחר היום, ולכן תיקן אברהם תפלה הראשונה של היום שהוא תפלת שחרית כו'.

מיהו ע"י בשו"ת בנין ציון (לבעל ערוך לנר) סי' קכ"ו שהקשה על הנ"ל שהרי בחולין (פג, א, וכדמוזכר בהשיחה) ילפינן דהיום הולך אחר הלילה מברייתו של עולם כמ"ש ויהי ערב ויהי בוקר, ומהיכי תיתי לומר דעד אחר מ"ת ה"י הסדר שהלילה הולך אחר היום, ואי משום דכתיב "יום ולילה לא ישבותו" ולא כתיב לילה ויום, הרי סדר הכתוב להקדים יום לפי שהוא עיקר טפי, כדכתיב תשבו יומם ולילה, והגית בו יומם ולילה, ולא ראיתי בכל המקרא שהקדים לילה ליום רק בארבעה מקומות: "ופחדת לילה ויומם" (דברים כח, כו) "להיות עיניך פתוחות אל הבית הזה לילה ויום" (מלכים ה, כט), "תדרנה עיני דמעה לילה ויומם" (ירמי' יד, יז), "שלושת ימים לילה ויום" (אסתר ד, טז), ובאלה יש ליתן טעם דהלילה היא עיקר זמן הפחד, והלילה צריך יותר שמירה מביום, ולילה הוא עת הבכיה כדכתיב בכח תבכה בלילה, ולילה ויום באסתר נדרש במדרש להורות שהפסיקו מבעוד יום, אבל בכל המקרא הקדים יום ולילה, ולכן אין רא"י ממ"ש יום ולילה לא ישבותו שהסדר ה"י דהלילה הולך אחר היום עיי"ש, ויש להוסיף גם במ"ש: "חומה היו עלינו גם לילה גם יומם" (שמואל א' כה, טז), וכן מ"ש: "לילה ויום אצרנה" (ישעי' כז, ג), אבל גם זה איירי בשמירה, דלפי הנ"ל עיקרו הוא בלילה. כן יש להוסיף במ"ש: "לילה ויומם לא תכבה" (ישעי' לד, ז). כן יש להעיר במ"ש רש"י בפי' נח (ז, יב) ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה. "אין יום הראשון וכן המנין לפי שאין לילו עמו כו"י. וראה גם בס' יד שאול יו"ד סי' צ"ג בענין זה.

ע"י בס' פנים מסבירות פ' נח שם שתירץ קושיית הבנין ציון, דודאי יו"סד החשבון שלנו על ברייתו של עולם, וכן סדר השבתות כו', אבל

כשנצטוו בני נח שלא ישבתו יום ולילה כתבה התורה הסדר והחשבון
הנהוג בבני לדורות, דאלייכ לא היי נתנה התורה מקום לטעות ולכתוב
יום קודם ללילה, עיייש עוד, ועכייפ לפי דברי הפנים יפות דעד מיית
היי הסדר דהלילה הולך אחר היום, אולי יש לבאר סדר התפלות
בנוגע להאבות וכפי שנת'.

עבודה שנלב ובקשת צרכיו

במה שנתבאר דבמהותה של תפלה ישנם שני ענינים, עבודה שבלב
שהיי דקרבו, ובקשת צרכיו, ראה גם בסי' י"שעורים לזכר אבא
מרי ז"ל הייב בענין פסוקי דזמרה שהאריך בזה, ושם ביאר בזה
נוסח התפלה שאנו אומרים שתי ברכות זו אחר זו דכאורה הם
דומות, י"שמע קולינו, וי"רצה היי בעמך ישראל וכו', ומבאר דשמע
קולנו חותמת סדר הברכות האמצעיות שהן בקשת רחמים, ואילו
רצה הופך את התפלה לקרבו, כי כל ענין הריצוי שייך לקרבנות
עיייש.

ויש להוסיף בענין זה גם במייש הרמבי"ם (הלי תפלה פי"א הי"ג):
"והכל יהיו מתפללין נכח המקדש בכל מקום שיהי וכן היי הדבר
תמיד ממש רבינו ועד עזרא", ובכסי"מ שם כתב שלמד כן מדאמרין
במשנתו של רבי אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי את היי תירא
ואותה תעבוד עבדה בתורתו **עבדהו במקדש** כלומר להתפלל נכחו,
וכיי הרמבי"ם בספר המצות מצוה ה', ועיי גם בסי' י"פ ללב אוי"ח
סי' צ"ד סי' שכתב שיכוין גם למקדש ונחשב בזה כאילו אנו עומדים
בו ומתפללין, וכמייש הטור בסי' שלאח"ז עיייש.

אבל בסי' פתח הדביר אוי"ח שם כתב וז"ל: יחזיר פניו כנגד איי כו'
טעמא דכולהו משום שער השמים, שכל התפלות **עולות דרך שם**
ועיי בספרי פי' ואתחנן בפי' עלה אל ראש הפסגה שדרשו מכאן אמרו
העומדים בחו"ל כו' וביאר בספרי דבי רב הפירוש, דלכאורה לא ידעו
הטעם מה יתן ומה יוסיף הפיכת פנים לצד איי כיון שהוא עומד
חוצה לה, אבל מעלה ראש הפסגה למדנו הטעם, דכי היכי דמריעיה
אעייג שהיי בחו"ל אהנייא ליה ראייתו מרחוק להוריד השפע והברכה
באיי, היי העומדים בחו"ל כשמתפללים צריכים להפוך פניהם כנגד

א"י שאין השפע יורד מן השמים אלא בא"י ומשם יכול להתפשט בחוץ, עכ"ד הפתח דביר, וראה לקו"ש חכ"ה ע' 98 ע"ז.

ואפשר לומר דבי טעמים הנ"ל מתאימים לבי הענינים שיננס בענין התפלה, דהטעם של הכס"מ וכו' דצריך להתפלל נכח המקדש משום "עבדהו במקדשו" מתאים להענין דהעבודה שבתפלה, וטעם הפתח דביר וכן בלקו"ש שם דע"י מתקבל תפלתו משום דאפשר להיות השפעה וכו', מתאים להענין דבקשת צרכיו שבתפלה.

והדליקו נרות בחצרות קדשך

הרב אהרן קליין
כולל קאמעניץ. ברוקלין

בלקו"ש חכ"ה עמוד 236 בענין חנוכה מחדש כ"ק אדמו"ר שליטי"א, דהפ"י ב"והדליקו נרות בחצרות קדשך" שבנוסח ועל הנסים, הכוונת על הנרות שהדליקו אז להלל ושבח להקב"ה. ע"כ.

ע"י במקור חיים על שו"ע לבעל חוות יאיר (הו"ל ע"י מוסד הרב קוק מכת"י) וז"ל "נ"ל דעיקר מצוה היא שיהי' המדליק אצל הנרות חצי שעה לראות אותם לשמוח בהם כי הם ג"כ זכר לשמחה שהיו מדליקין אחר הנס כמ"ש והדליקו נרות בחצרות קדשך, שלא ר"ל הדלקת מנורה בדרך נס שא"כ העיקר חסר מהסיפור בעל הנסים", עכ"ל. ומ"ש שא"כ העיקר חסר וכו' לכאורה ר"ל שאינו מוזכר שה"והדליקו נרות" וכו' הי' קשור עם נס).

עבודת יעקב

הת' מרזכי דפאל הכהן פלזמן
תלמיד בישיבה.

בלקו"ש שבת פי' וישלח ש.ז., כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א וז"ל:
"והנה ביעקב נאמר "ויאהב יעקב את רחל" . . . כי מצד יעקב עיקר
העבודה היא עבודת הצדיקים, כמ"ש "ויעקב איש תם יושב אוהלים"
העבודה ב"פנים" בתחום הקדושה עצמה, ולא לצאת לחוץ להעלות
החוץ לקדושה". עכ"ל בנוגע לענייננו.

ומזה ראינו שעבודת יעקב הוא לא לצאת לחוץ להעלות החוץ לקדושה.

אבל לכאורה קשה, מזה שכתוב במשיחת שבת ויצא ש.ז. אות ז'
וז"ל: "נוסף על פעולת יעקב (וכאו"א מ"שאל) בחלקו בעולם שנעשה
חדור בעניינים של מלאכים . . . מוסיף בעבודתו ושולח המלאכים . . . גם
אל עשיו אחיו (ויתירה מזו ל)"ארצה שעיר שדה אדום", כדי לפעול
הבירור גם בדרגא הכי תחתונה שאין למטה ממנה, "ארצה שעיר שדה
אדום". ע"כ.

ומזה ראינו שבנוגע להמלאכים מוסיף וכו' גם אל עשיו אחיו וכו' כדי
לפעול וכו' (יעקב) גם בדרגא הכי תחתונה שאין למטה ממנה?

ולכאורה יש לומר, שדיוק הלשון בהליקוט הוא, עיקר העבודה (דיעקב)
הוא עבודת הצדיקים וכו' אבל בודאי שהי' ג"כ בעבודת יעקב בירור
העולם וכו', עד אפי' בדרגא הכי תחתונה שאין למטה ממנה, "ארצה
שעיר שדה אדום".

★ ★ ★

ש י ח ו ת

בענין הדרגות בשליחות

הרב כטריאל ברוך קסטל
תושב השכונה

בספר השליחות מביא הגי' דרגות בשליחות (א) מעשה השליח היא של המשלח. (ב) אבר השליח (לדוגמא — ידו) היא של המשלח. (ג) כל מציאות השליח הוא כמותו דהמשלח.

(1) מהו הנפק"מ לדינא בין דרגא אי' לבי?

(2) בהעי' 9, 3, 1 לשיחה ש"פ עקב תשמ"ג שם בדרגא הבי' כותב כללות כח המעשה דהשליח היא של המשלח. האם זה אותו דבר או מהו החילוק?

(3) בהעי' 10 ציין ללקח טוב כהמקור להגי' מדרגות. אבל שם כתב (א) המעשה איננה מתייחסת למשלח רק לשליח ונחשב שהשליח עשה המעשה לא המשלח רק שהתורה גזרה שאף שאדם אחר עשה המעשה לא הוא עכ"ז כיון ששלחו לכך מועלת המעשה של האחר עבורו כאילו עשתה הוא. (ב) המעשה של השליח מתייחסת למשלח. (ג) שגופו של השליח נחשב כגוף המשלח. וכן הוא בלקו"ש ח"ט ע' 323 וח"כ ע' 303 וח' כ"ב ע' 161.

(4) ואח"כ מסביר שיש דרגא ד' שהוא מציאות המשלח אליין. לפי מה שכתוב בפנים מהו החילוק בין דרגא הגי' ודי' בנוגע לביטול השליח? וכן בשיחת ש"פ עקב הני"ל ע' 151 כתב (ווי די דריטע דרגא הני"ל) ושם מחלק בין דרגא ג' לדי' בנוגע לאתכפיא לאתהפכא כמו בהעי' 11 אבל בפנים שאינו מבאר בנוגע לעבודה מהו החילוק?

(5) בלקו"ש חכ"ב הני"ל מסביר שדרגא הדי' הוא ענין של עבדות ולא שליחות שהשליח יכול לבוא רק לדרגא הגי' (ובח"ט הני"ל ע' 324 כתב שלא כל מוחא סביל דא) — בנוגע לדרגא הגי' — אבל שם מסביר דרגא ג' בעבודת עבד שהוא לכאורה דרגא הדי' בשיחתנו. (וצ"ע?)

שהוא צריך לבטל את עצמו משא"כ עבד שהוא רכושו וקנינו יכול להגיע גם לביטול של דרגא הדי'. ובהעי' 29 שם שרק לפי זה יכול להיות מה שקנה עבד נקנה לכתחלה לרבו.

בנוגע להחילוק בין דרגא הגי' ולדי' בנוגע לביטול עיי' לקוי"ש ח"כ הני"ל עי' 17 ובחכ"ב עי' 161 שביטול של דרגא הגי' הוא שהוא כגוף המשלח רק בענין השליחות ולכן יכול להיות עד בנוגע לדברים אחרים משא"כ עבד הוא בטל להאדון בכל עניניו.

ולפי השיחה הני"ל מובן שכל שליח צריך לבוא גם לדרגא הדי' ואיך זה אפשר אם לאו כל מוחא סביל דא וצ"ל רכושו וקנינו של האדון להגיע לזה ולא רק לבטל את עצמו?

רמז בתיבת צלי

הרב מענדל איידעלמאן
תושב השכונה

בשיחת ש"פ וישב ש.ז. בהביאור על הפרק דאיזהו מקומן, - דסיום הפרק "הפסח... אינו נאכל אלא לצלי" קשור עם גאולה האמיתית והשלימה, כמ"ש "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". ע"כ.

ואוי"ל ע"ד הרמז, שגם בתיבת צלי מרומז הקשר לגאולה האמיתית והשלימה (על פי הנתבאר במכתבים הכלליים דש.ז. ובשיחות שלאח"ז הקשר בין גי' - חזקה - לגאולה האמיתית והשלימה):

בתיבת צלי ישנם כמה וכמה חזקות, ועד לחזקה משולשת כמ"פ: יו"ד - גי' פעמים גי' (בצירוף אי' - שלימות המספר). למ"ד - גי' פעמים יו"ד. צדי"ק - גי' פעמים למ"ד. וכ"ז בתיבת צלי שהיא תיבה בת גי' אותיות.

ואולי כבר נמצאו בספרים עד"ז.

עשירות דאברהם

הרב יוסף יצחק הכהן פעלדמאן
כולל אברכים שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

בשיחת ש"פ חיי שרה ש.ז. בהערה 22 כתוב וז"ל: נוסף על פעולתה במשך שנות חיי החל מהעשירות דאברהם בכסף וזהב (שבזה מודגשת הפעולה בבירור ניצוצות הקדושה שבעניני העולם) שבאה לו ע"י שרה כמ"ש ולאברם הטיב (פרעה) בעבורה ויהי לו צאן ובקר וגוי עד שבעלותו ממצרים היי כבד מאד במקנה בכסף ובזהב היינו שברכתו של הקב"ה בממון (לך לך מארצך גוי ואברכך גוי שלשה ברכות כו' על הממון כו' נתקיימה בפועל ע"י שרה (ראה בארוכה לקו"ש ח"כ ע' 38 ואילך).

ולכאורה צ"ע מרש"י ד"ה נתן אברהם מתנות (כה, ו) ד"א מה שניתן לו על אודות שרה ושאר מתנות שנתנו לו הכל נתן להם שלא רצה ליהנות מהם עכ"ל.

העילוי בשרה

בהערה 36 כתוב וז"ל: ויש לומר שענין זה (גילוי עצם הנשמה) מודגש בשרה יותר מאשר באברהם (שלא נאמר בו "כולן שוין לטובח" וראה לקמן הערה 38) - דכיון שאצלה מודגשת יותר הירידה למטה לפעול בעולם כנ"ל ס"ב לכן מודגשת יותר גם העלי (שנעשית ע"י ירידה זו) דהתגלות עצם הנשמה.

ולחעיר מרש"י ד"ה שמע בקולה (כא, יב) למדנו שה"י אברהם טפל לשרה בנביאות עכ"ל.

וברמב"ם בהל' יסודי התורה פ"ז ה"א דא' מתנאי הנביאות שפורש מדרכי כלל העם וכו' דעפ"י השיחה מודגש זה בשרה דוקא להיותה שייכת לעולם וכו' ואכמ"ל.

כך היא דרכה של תורה וכו' (גליון)

בגליון יו"ד דשי"פ וישלח ע" 6 הביא התי"מ.ה. משיחת שי"פ וירא ש.ז. דהכוונה דמקיים את התורה מעוני וכו' וכך היא דרכה של תורה וכו' אינו לחסרון ח"ו בצרכים הגשמיים אלא שאינם תופסים מקום אצלו דהעיקר אצלו הוא החיות אלקי ועפ"י מובן איך שמאמרז"ל אלו מתאימים עם המאמרז"ל לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן, שהי' להם כל צרכיהם וכו'.

והקשה מהרמב"ם פי"ג מהלי' תי"ת ח"ו דבהמשך לדרכה של תורה וכו' פת במלך וכו' מביא והשכר לפי הצער משמע מזה שהכוונה בהרגש חסרון ח"ו בצרכים הגשמיים.

ואישתמטי' מ"ש בביאורים לפרקי אבות במ"ש לפום צערא אגרא דהכוונה בצערא הוא לצער בלימוד התורה כמ"ש בפיה"מ לפי מה שתצטער בתורה יהי' שכרך עכ"ל כמובן מזה שרישא דמשנתינו מדברת אודות לימוד התורה ומאחר שמאמר הקודם נאמר הפך בה וכו' ומינה לא תזוע וכו' מובן שמדובר באדם שכל מגמתו וחפצו הוא בלימוד התורה, ואי"כ פשיטא שאין הכוונה בצערא לצער הגוף וכיו"ב (כי במה נחשב הוא לעומת התענוג שמתענג בלימודו) כי אם לצערו של הלומד ויגיעתו בפתרון ספיקות וקושיות הנולדים לו וזהו לפום צערא אגרא ככל שגדול יותר צערו ויגיעתו בתורה יגיע יותר לעומק הדברים ואמיתתם.

וכן משמע בהלכה זה דמביא (דהשכר לפי הצער) לא בהמשך ממש לפת במלך וכו' כמ"ש התי' הנ"ל אלא למ"ש ואם הרבית תורה הרבית שכר והשכר לפי הצער.

ואין לחקשות ממ"ש הרמב"ם לאח"י בהי"ב דהתורה מתקיימת דוקא במי שמצער גופו תמיד די"ל הענין בזה כמ"ש בתחילת ההלכה לא מתוך עידון וכו' די"ל הכוונה לתענוג בעיניי הגשמיים (אבל לא לחסרון ח"ו בעיניי הגשמיים הצריכים וכו'), ובזה צריך למעט ולצער אי"ע וכו' וכמ"ש בקנין תורה מיעוט תענוג וכו'.

ולחער דעפ"י הנ"ל מובן בפשטות מה שחרמב"ם לא הביא זה (דהשכר

לפי הצער) בהייב ואכמייל.

★ ★ ★

א ג ר ו ת ק ו ד ש

העבר מלמד העתיד

ה'י שמואל נעמירובסקי
תות"ל סדד

באגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א חלק יז בעי וא"ו מובא:
"... והרי ידוע פתגם שה"י רגיל בפי כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהעבר
מלמד העתיד...".

- ראה בזה בליקוטי דיבורים, שיחת ליל י"ט כסלו תרצ"ד אות ה"א
(נדפס בלקו"ד ח"א ע' 170 בסופו, ובהחוצאה החדשה (בלה"ק) ע' 113 בסופו), וזלה"ק:

"עס איז פאראן א מאמר החכם "העבר מלמד החוה ומורה דרך
העתיד", דאָס וואָס עס איז געווען - איז דער לעהרער וואָס גיט
צו פאַרשטיין דעם הוה, ד.ה. וואס עס קומט פאַר אין הוה, און
ער איז אויך דער וועג ווייזער פון דעם וואָס עס וועט זיין.
עכלה"ק.

חסידות מאכט אז מ'פילט זיך ניט עלענט

שם, בריש עי יו"ד מובא: "הפתגם ששמענוהו מכ"ק מו"ח אדמו"ר,
חסידות מאכט אז מ'פילט זיך ניט עלענט, ועוד דרגא עליונה יותר
שמרגישים גם קורבה וידידות".

- ראה ב"היום יוס" כב אייר, ושם מובא שזה ה' תוכן שיחתם של חסידים הראשונים בהתוועדות, וז"ל: "דער רבי - רבינו הזקן - האט אויפגעטאן וואס מען איז ניט עלענט. אמאל... זיינען געווען עלענט. דער דרך החסידות וואס דער רבי האט מייסד געווען איז דער גרויסער ג-טליכער אויפטו, וואס דער רבי איז ניט עלענט און חסידים זיינען ניט עלענט". ע"כ.

א חסיד האלט ניט כון בדרך ממילא

באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ז' בעי כ"ף מובא: "... והעולה על כולנה ע"פ מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגיים זי"ע בשם נשיאינו הק' זי"ע אז א חסיד האלט ניט פון בדרך ממילא, וכל דבר צ"ל ביגיעה ועל ידי עבודה...".

ולמעיר שבספר השיחות קיץ הישי"ת ע' 57 מובא זה בשם הצ"צ וז"ל: "עס איז מער ווי א יובל יארן אז דער זיידע [כ"ק אדמו"ר הזקן], דער שווער [כ"ק אדמו"ר האמצע] און איד הארעווען אז חסידים זאלן זיין עבודה'דיקע ירא שמיס'ס ניט קיין במילא'דיקע ירא שמיס'ס". ע"כ.

וראה ג"כ בסי השחיות היתשי"ב ע' 119, ששם מובא שכ"ק אדמו"ר מהורשי"ב ני"ע אמר פתגם זה להרה"ח ר' ברוך שניאור ני"ע (אבי זקינו של כ"ק אדמו"ר שליט"א), וז"ל "חסידים האלטן ניט פון דיעבד און בדרך ממילא, אפילו אז דאס איז דורך חסידות. אמתיע תמימות איז דורך עבודה וגיגיעה. מען דארף הארעווען אויף תמימות און דאס וואס עס קומט בדרך ממילא איז ניט קיין תמימות". ע"כ.

כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בציון המראי מקומות

באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ז' בעי מט קרוב לסופו

זובא: " . . מה שציינתי . . הרי מראש לא היתה כוונתי בזה שגם שם זבואר בדיוק הענין שעליו נדבר בחילוף מכתבינו, אלא, נהגתי כמנהגי זאז . . אף אם הביאור הוא באופן אחר, אבל אחרי העיון הנה נוסף גי' . . הרי בודאי שגם עיי ביאור זה יש למצוא הארה נוספת בהנוגע לתוכן דמכתבינו".

להעיר גייכ משיחת כייק אדמוי'ר שליטי'א בהתוועדות דיום שמח'ת זיתשי'ט, אות ג: " בנוגע דעם ענין פון דעם וואס מען צייכנט אן (מראי מקומות צו די) מאמרים. בכלל, זינט איך בין געווארן א מגיי אויף די מאמרים, האב איך אנגעהויבן אנצייכענען מיי, די כוונה אין דעם איז געווען, ווארום בשעת מען לערענט א ענין וואס אויפן ארט איז דא אלץ בשלימות, טראגט מען זיך ניט צו אזוי שטארק, אבער בשעת מען בריינגט פון אנדערע ערטער, איז דאס מעורר מען זאל אריינקוקן, און מעורר אויף לערנען מער בעיון.

איז איך האב געזען אז דאס העלפט ניט, בין איך איינגעפאלן אויף א נייע המצאה, און איך האב אנגעהייבן אנצייכענען אזוינע ערטער וואס אויבן אויף, במושכל הראשון, קומט גאר אויס אז עס האט ניט קיין שייכות צו דעם ענין המבואר בפנים המאמר, ווארום במושכל ראשון איז גאר דארטן אן אנדער ענין, בכדי אז דאס זאל אפשר געבען א תשוקה צו נאכקוקן, און פרעגן ביאור על שייכות הענינים". עייכ.

וראה גם אגרת מכייק אדמוי'ר שליטי'א משנת ה'תשל"ט (נדפס בסי חידושים וביאורים בשייס ח"א בתחילתו), וז"ל: " . . בהציונים ומיי, לפעמים מצוין גם למקומות במ מדובר באופן אחר מבפנים או גם - הפכו, בכדי להוסיף בשלימות הענין".

וכל המובא לעיל הוא כמובן רק בנוגע להמראי מקומות בקונטריסים שכייק אדמוי'ר שליטי'א בעצמו היי עורכם ומכינס לדפוס, אבל בנוגע להמיי בשיחות ומאמרים בשנים שלאחיי ראה בשיחת שייפ ויחי תשמ"א סעיף טייז ואילך).

★ ★ ★

"היום יום"

שלימות הכוונה האמיתית

הת' אלישיב הכהן קפלון
תות"ל סדד

לוח "היום יום" החלו ללמוד ז"ע בייט כסלו בפעם המי"ט שרומז על מי"ט שערי בינה שבגימי חולה, שענינו בעבודה - חולת אהבה, השתוקקות וצמאון להגילוי דשער הנו"ן, היינו שהלימוד בשנה זו הוא באופן של צמאון להגילוי דטעמי תורה שיתגלו ע"י משיח - ע"ד שער הנו"ן. וד"ל. ולהעיר שימי הלוח (מי"ט כסלו עד י"ח כסלו שלאח"ז) הם 383, ובצירוף תשעה (9) פתגמים נוספים [היינו שביום אחד ישנם 2 פתגמים, ונכלל בזה גם, כשישנו תיקון טעות בתוי"א (וכיו"ב) ומלבד זאת גם פתגם. אבל לא כשישנו מנהג ובנוסף לזה פתגם, שאז נחשב רק לפתגם אחד] הרי הם: 392 (שלוש מאות תשעים ושנים) וכשתכפיל 49 - שמונה פעמים (שמספר שמונה מרמז על תכלית השלימות דכל הענינים כידוע) תמצא גם 392.

ובזה נרמז ג"כ שבהלימוד באופן של מי"ט כנ"ל, יש בזה גם מעין הענין של שער הנו"ן (ובפרט כשנמצאים בשנת אראנו נפלאות), כיון שהמספר מי"ט קשור (כנ"ל) עם מספר שמונה, ע"ד שער הנו"ן.

כהנ"ל ע"ד החידוד. ויש לבאר בנוגע למכתב המופיע בתחלת היום יום שאינו נמנה במנין הפתגמים אלא הוא ענין בפ"ע (אף שהי יכול להיכלל בתוך היום יום ליי"ט כסלו) - שזהו כיון שהיא הנקודה העצמית של כל הפתגמים, וכדלקמן.

ובהקדים השייכות דתחלת היום יום עם סיומו בחי"י כסלו (שמתכיפין התחלה להשלמה כו') ששם מובא פתגם אדה"ז בענין ועמד לא חפצתי, שתוכנו רצוא והעלאה בתכלית. משא"כ תחלת היום יום ("ממכתב אממור"י) תוכנו הוא ההמשכה דפנימיות כל הענינים וכו' למטה דוקא. ובזה מתבטאת השלימות דגילוי החסידות, וכמבואר במכתב זה עצמו (כדלקמן) - העלאה ורצוא בתכלית, ותיכף לזה המשכה למטה בתכלית השלימות, שענינים אלו שייכים רק בבחי הגילויים (כמבואר בדא"ח), וחיבורם יחד ח"ז מצד גילוי העצמות.

והביאור: בהיום יום לז' כסלו נתבאר שענינה של תורת החסידות

הוא: "חכמת הגברת הצורה על החומר, הוראה במעלת חומר מזוכך ובמעלת הצורה כשנקבעה בהחומרי, והתכללותם יחד מבלי אשר ימצא ראש וסוף, להיות כי נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, אל אחד בראם, ולכוונה אחת לגלות אור קדושת חביון עוזו ית' נבראו, ושניהם כאחד דוקא משלימים אותה השלימות, אשר עלה ברצונו ית' - חכמת תורת החסידות". עכ"ל.

וזה בא שם בהמשך לביאור ענינם של חכמת המוסר וחכמת החקירה, שי"ל בדרך הרמז (ע"פ המבואר שם) שכיון שביאור ענינם של שני אלו, בא בסמיכות להביאור דענינה של חכמת תורת החסידות, הרי הכוונה לענינים אלו כפי שהם מצד השקפת תורת החסידות, ואעפ"כ שוללים אותם, דהיינו, שהפירוש של חכמת המוסר כאן הוא, ענין זיכוד החומריות בכלל שעל ידו ממשיכים אלקות בעולם עצמו (ענין ההמשכה). והפירוש של חכמת החקירה כאן הוא, כללות העבודה באופן דרצוא וההשתוקקות לאלקות (ענין ההעלאה).

אמנם אף שגם שני עבודות אלו נקראים בשם "חכמות" (באותו שם שנקראת כאן תורת החסידות) מ"מ, השלימות היא דוקא בחיבור שניהם, ולא כפי ששניהם הם כ"א בפ"ע, ודוקא עי"ז נעשית השלימות דעבודת המוסר (ע"פ חסידות) ועבודת החקירה (ע"פ חסידות) - "הוראה במעלת חומר מזוכך ובמעלת הצורה כשנקבעה בהחומרי . . חכמת תורת החסידות".

[ואזי נמצא שגם בהמשכה עד תורת המוסר ישנה העלאה (חומר מזוכך). וגם בהעלאה דתורת החקירה ישנה המשכה (הצורה כשנקבעה בהחומרי). (ראה גם הערות וציונים ללוח היום יום ח"ב, הערה 20 לפתגם זה)].

וי"ל שהביאור לזה (מדוע ענין זה נפעל ע"י תורת החסידות) בא בארוכה בהמכתב המופיע בתחלת הספר (הני"ל):

במכתב איתא שי"ט כסלו הוא בדוגמת ראש השנה, ולכן מבאר שם הפסוק "זה היום תחלת מעשיך" בנוגע לר"ה לדא"ח. ומבאר שענינו של ראש השנה לדא"ח הוא: "שלימות הכוונה האמיתית בבריאת האדם עלי ארץ, להמשיך גילוי אור פנימיות תורתנו הקדושה . . להמשיך בח"י עומק ופנימיות תורת הי' ומצוות מבחי פנימיות ועצמות אוא"י"ס ב"ה שיאיר בפנימיות נפשנו", וממשיך ומבאר שם, שענין זה צריך לפעול בכל מציאות האדם, העצם וההתפשטות כו', לגרש כל מדה רעה

ומגונה כו', ושכל עשיותינו יהיו בכוונה אמיתית לשם שמים, שכ"ז הוא ענין **ההמשכה** למטה. ולפנ"ז כותב: "ועלינו להעיר לבבנו ביום הזה בבחי' חפץ ורצון פנימי ועצמי באמיתת נקודת לבבנו שיאיר נפשנו באור פנימיות תורתו ית"י" - שזהו בעיקר ענין הרצוא וההעלאה. נמצא שכאן נכללים ב' התנועות דהעלאה והמשכה, וחיבורם יחד נעשה מצד "שלימות הכוונה האמיתית בבריאת האדם עלי ארץ" - ש"ל דקאי על הכוונה העצמית דדירה בתחתונים, שבזה ישנם ב' ענינים (כידוע): דירה לעצמותו דוקא (דוגמת ענין ההעלאה) ובתחתונים דוקא (ענין ההמשכה). וי"ל שזה שמודגש שם בעיקר ענין ההמשכה (כנ"ל) הוא כי עיקר הענין של דירה בתחתונים הו"ע ההמשכה, וההעלאה ששייכת בעיקר מצד בחי' הגילויים, היא כדי שענין זה יבוא בגלוי. ואכ"מ].

ועפכ"ז יש לבאר (השאלה שהוזכרה בתחילת ההערה) מדוע המכתב מופיע בפ"ע ולא בתוך היום יום לייט כסלו. - דמכיון שענינו של המכתב הוא לבאר את הנקודה העצמית של כל עניני העבודה (הנכללים בב' קוין העלאה והמשכה) שבמשך ימי השנה - לכן ה"ה מופיע גם לפני הפתגם דהיום הראשון, ששייך כבר לעבודה עצמה.

ולחוספי, שכיון שהלוח כלול כנ"ל מכל עניני העבודה הנכללים בהעלאה והמשכה, וביום האחרון הפתגם הוא בענין ההעלאה, י"ל בדא"פ שהיום הראשון דהלוח, כנגד זה - תוכנו בענין ההמשכה [ובפרט שעיקר הענין הוא ההמשכה כמבואר במכתב שלפנ"ז כמוזכר לעיל].

ואפ"ל שזהו התחלת "היום יום" לייט כסלו: "הפטורה: חזון עובדי", אין אומרים אב הרחמים וצדקתך", שבזה מודגשת כללות ענין ההמשכה, עד להשלימות בזה בזמן הגאולה, והיתה לה' המלוכה" [ולהעיר שעפ"ז, גם הפתיחה דפתגמי ימי השנה, היא בדבר מלכות, וכידוע דפותחין בדבר מלכות]. (וכיון שענין זה קשור לגאולה, מובן גם ההמשך אין אומרים אב הרחמים וצדקתך, כפשוטו).

ועו"ל שכיון שהיום יום זה הוא ביום השבת, נמצא שגם בפתגם דיי"ט כסלו (שהוא חלק מימי השנה) רואים את החיבור דהעלאה והמשכה כיון ששבת ענינה בעיקר העלאה, ענין המנוחה.

ובעומק יותר י"ל, שבענין השבת עצמו (שבזה התחלת הלוח) ישנם שני הענינים, וכידוע דבשבת גופא, ליל שבת ענינו העלאה, ויום השבת ענינו המשכה, וחיבורם יחד בסעודה שלישית. וכמבואר גם בד"ה אלו

תולדות נח דשנה זו.

ועיי כ"ז ניתנת האפשריות "להמשיך גילוי אור פנימיות תורתינו הקדושה, אשר נמשך ביום הזה בבחי' המשכה כללית על כללות השנה" (לשון המכתב). שבענינו, הכוונה להעבודה בהפתגמים דכל ימי השנה (שבלוח).

★ ★ ★

ח ס י ד ו ת

המצוות - ארחות, נתיבות, שבילין ודרכים

הרב שלום ריבקיין
סט. לואיס מיזורי.

בשנת ה'תש"ט זיכני כ"ק אדמו"ר מהרי"צ נייע ששלח אלי מאמרו הקדוש, הנדפס בקוני ס"ד, "בי ניסן ה'תש"ט", ד"ה מה יפית ומה נעמת. ובאגרת קדשו ששלח לי אדמו"ר מהרי"צ נייע זי"ע ביחד עם המאמר כתב לי על דבר המאמר ההוא ". . . ותתמיד ללמוד, כי הוא אחד מהמאמרים העיונים אשר צריכים ללמוד כמה וכמה פעמים בעיון ובדיקוד עד אשר נתפס בשכל הלומד". ונדפס המכתב ההוא ("לאחד הרבנים") בסוף קוני ס"ה, "חג הפסח ה'תש"ט", ומני אז למדתי מאמר זה מאות פעמים, וכל פעם הנני מוצא עוד טעם ועוד חדש וכו' (השווה משארז"ל עירובין נד, ב: דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהן מוצא בהן טעם כו').

נרשמים אצלי כמה ענינים, ארוכות וקצרות, על מאמר קדוש זה, וחשבתי להמציא אליכם ענין אחד שנתעוררתי בו. ואם יהי' למו שהוא מה להעיר ולהאיר לי בזה - אהי' אסיר תודה.

בד"ה מה יפית, ה'תש"ט, באות ו', כותב כ"ק אדמו"ר מהרי"צ נבג"מ זי"ע, בתוך דברי קדשו: ". . . שהמצוות הם ארחות נתיבות שבילין ודרכים שיהי' גילוי שם הוי' בעולם. . . ואף בלא עיון רב מתעורר הלומד לעין בדיקוד לשוה"ק של אדמו"ר נבג"מ זי"ע "ארחות נתיבות שבילין ודרכים".

והנה, שהתוה"ק ומצוות נקראים "דרך" אי"צ למנות המקומות. כי לשון "דרך" במובן זה נמצא עשרות פעמים בתנ"ך. [בס' תהלים, למשל, נמצאים הפסוקים בזה, וקצת מהם: כי יודע ה' דרך צדיקים, תהלים א:ו; הורני ה' דרך, תהלים כז:יא; שם, פו:יא; וילמד ענוים דרכו, תהלים כה:ט; כי שמרתי דרכי ה', תהלים יח:כב; ישראל בדרכי יהלכו, תהלים פא:ד; ובקאפי קי"ט: אשרי תמימי דרך, פסוק א'; דרך פקודיך הבינני, פסוק כז; דרך מצותיך ארוץ, פסוק לב; הורני ה' דרך חקיך, פסוק לג; ועוד. ובס' ירמיה - כל לא

ידעו דרך ה', ה:ד; כי המה ידעו דרך ה', ה:ה; הנני נותן לפניכם את דרך החיים, כא:ח; ועוד. ובסי משלי: ורצונו תמימי דרך, משלי יא:כ; למען תלך בדרך טובים, ב:כ; דרכי דרכי נועם, ג:יז; ועוד. ובמגילת איכה: נחפשה דרכינו ונחקורה, ג:מ; ובחומש "והודעת להם את הדרך ילכו בה", פי יתרו יח:כ; ועוד רבות בתנ"ך].

ושהתומ"צ נקי אורח (ארחות) וכדוי, נמצא ג"כ כמה בכתובים [תודיעני אורח חיים, תהלים טז:יא; ונחני בארח מישור, שם כז:יא; ותט אשרנו מני ארחך, שם מד:יט; במה יזכה נער את ארחו, שם קיט:ט; ארחותיך למדני, שם כה:ד; בפקודיך אשיחה ואביטה ארחתיך, שם קיט:טו; ובסי משלי: ארח חיים פן תפלט, ה:ו; וארח צדיקים כאור נוגה, ד:יח; וארח ישרים סלח, טו:יט; וארחות צדיקים תשמור, ב:כ; ועוד ועוד].

ושהתומ"צ נקי נתיבות, מצאתי רק איזה פעמים: בתהלים קיט:לד; "הדריכני בנתיב מצותיך"; ובסי משלי (ג:יז) וכל נתיבותי שלום; ועוד.

ושהתומ"צ נקי שביל (שבילים) לא מצאתי כי אם פ"א בסי ירמי (יח:לו) "כי שכחני עמי . . . ויכשילום בדרכיהם שבילי עולם ללכת נתיבות דרך לא סלולח". וברש"י: "שבילי עולם, שבילים המתוקנים אמרו שהם מכשול . . . עייש בכל לשוח"ק של רש"י. ובמלבי"ם: "... שבילי עולם . . . והם נצחיים לא נשתנו בשום זמן".

ויש לציין מהו ההבדל בין לשונות אלה "ארחות, נתיבות, שבילין, ודרכים". ומצאתי בזה המון ביאורים, ואין הזמן מספיק לציין הכל, רק ראשי פרקים, ואיזה ציונים:

המלבי"ם (במשלי ד:יח): "יש הבדל בין דרך ובין ארח. שהדרך הוא הדרך הגדול, והאורח הוא קטן מדרך, והוא המסתעף מן הדרך הגדול אל הכפרים ואל הצד . . . ועייש בשאר דברי המלבי"ם. ובמלבי"ם (משלי, טו:יט) "יש הבדל בין דרך ובין ארח, שהדרך הוא הדרך הגדול ההולך מעיר לעיר; והארח הוא המחלף מעיר לכפרים". ועייש במלבי"ם (תהלים כז:יא); ושוב במשלי (ח:כ) כי המלבי"ם: "יש הבדל בין ארח ובין נתיב, שהארח ילכו בו רבים, והנתיב ילך בו היחיד".

ובסי "באור שמות הנרדפים שבתנ"ך", מהגרש"א ז"ל ורטהימר (ג.י.)

תשי"ז) מאריך לפרט ההבדל בין "דרך, ארח, מסלה, נתיב, משעול, מעגל, שביל". וע"ש עמודים קיד - קיח, שמאריך לפרט בזה. וגם הוא מראה כי ארח הוא המסתעף מן הדרך; וכי נתיב "הוא דרך היחיד" (נתיב לא ידעו עיט, איוב כח:ז; ועוד). [ומבאר בזה הפסוק "דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום", משלי ג:ז, לאמר "דרכי התורה הכבושה לרבים ללכת בה, הן דרכי נועם, כל ההולך בהם יונעם ויומתק לו, וגם "כל נתיבותי", יש בתורה נתיבות מיוחדות הראויות רק ליחידי הדור, יחידי סגולה, . . . ובכל זאת בל תחשבו כי הנתיב הלז אין שלום במגוריו . . . כי אם גם כל נתיבותי שלום . . .", ע"ש שמאריך בפרטים בזה.

ושם מבאר כי "שבילי" "הוא היותר קצר מכולם". ע"ש.

וחשבתי לציין הנ"ל רק בקיצור נמרץ, לעורר לב המעיינים בדברי קודש רבותינו - וכל אחד יחפש ויעיין עוד בפרטים שבזה. ורואים אנו בזה כי דרכי התורה ומצוות יש בהם כמה מדריגות: מהם נקראים דרך, ומהם נקראים ארח, ומהם נתיבות ומהם שבילין. ועדיין יש להתעמק בפרטיות ההבדלים שבזה במה שנוגע לכל מצוה ומצוה. והשניית יאיר עייננו להבין בבהירות יותר עומק דברי רבותינו הקדושים נבג"מ זי"ע, ולהבדיל בין חיים לחיי החיים עומק דברי כ"ק אדמו"ר נשיאנו שליט"א.

הערות וצינונים לד"ה אשר ברא

הרב זובער לברטוב
ברוקלין נ.י.

יש לציין דברים אחדים במאמר "אשר ברא" מכ"ק אדמו"ר האמצעי שיצא לאור לקראת י"ד כסלו שנה זו.

בע" 2: "כמ"ש ושמחת בחגיך וכן מ"ש שבעת ימים תחוג ליי". ולעיל לפני כמה שורות הובא לשון הפסוק "ז' ימים תחוג לה' אלקיך". והנה בפסוק בפי קדושים (כג, יד) נאמר "שלוש רגלים תחוג ליי", ובפסוק אחר בפי ראה (טו, טו) נאמר "שבעת ימים תחוג להי", אמנם לא נמצא בכתוב בלשון המאמר כאן "שבעת ימים תחוג ליי".

ולכן נראה שיש כאן טעות המעתיק, ויש לתקן בא' משני האופנים או להוציא התיבות "שבעת ימים" או לתקן "לה" במקום "לוי". וכן בסידור עם דא"ח בדף קל"ז ע"ג הובא הלשון "ז' ימים תחוג לה' אלקיד".

שם (ס"ב): וישמחו בך ישראל: לשון זה הוא מתפילת העמידה דיו"ט. ולפנינו הנוסח "וישמחו בך כל ישראל", אמנם בסידור הר"י עמדין ועוד הנוסח הוא בלי תיבת "כל".

בע' 7: וגם פי' כלה כל ה"א יש לציין ע"ז: עיין דרך חיים עמוד 186, ועיין אור התורה להצ"צ שמות ע' ביתקיה סעיף ב' ושם מציין למצודת ציון על תילים קפיטל נ' פסוק י"ב.

שם: דיו לעבד להיות כרבו: ברכות נה, ב.

בע' 8: אשה בעלה משמחה: ר"ה ו, ב. (ונסמן לעיל בקונטרס ס"ע 1).

בע' 13: שפרחה נשמתה: ראה ב"ר פני"ת, ה. וראה עטרת ראש פי"ט.

בע' 16: זקן שקנה חכמה: אידושין לב, ב. תו"כ עה"פ קדושים יט, לב.

בע' 18: בשו"ה כו', נדפס "לעלה", וצריך לתקן "למעלה".

★ ★ ★

פ ש ו ט ו ש ר א

הנני לשון ענוה וזריזות

הרב וו. ראזענבלום
תושב השכונה

בפרש"י ד"ה הנני (לז, יג): לשון ענוה וזריזות נזדרז למצות אביו

ואף ע"פ שהי' יודע באחיו ששונאין אותו, עכ"ל.

עיי'ן בשפ"ח, וז"ל: ואי"ת ולמה לא פיי' כן גבי אברהם אברהם משה משה. וי"ל דהא אין שייך לומר הנני בלשון ענוה [נראה שצריך להיות ענייה וכן נדפס ברא"ם, שכנראה, זה מקורו של השפ"ח, הכותב] דהא כבר דיבר עמו כדכתיב ויאמר ישראל אל יוסף הלוא וגו', עכ"ל.

וחפירוש בזה, שגבי אברהם אברהם (בראשית כב, יא) וגבי משה משה (שמות ג, ד), שם הוא התחלת הדיבור של הקב"ה עמהם, ואם כן, מה שענו "הנני" הפירוש בזה לשון ענייה, ואין שם הכרח לפרש שהוא לשון ענוה.

משא"כ גבי יוסף, שיעקב כבר התחיל לדבר עמו, ויאמר לו "הלוא אחיד רועים בשכם וגו', ורק אח"כ אמר יוסף "הנני", אין יכולים לפרש שם שזה עניי' בעלמא, לכן פירש שם רש"י שזה לשון ענוה וזריזות.

אבל צריך עיון בזה:

עיי'ן בפירש"י בפרשת וירא ד"ה הנני (כב, א): כך היא ענייתם של חסידים לשון ענוה הוא ולשון זימון. עכ"ל.

והרי כאן הי' תחילת דיבורו של הקב"ה עם אברהם, ואעפ"כ פירש רש"י גם כאן שזהו לשון ענוה ולשון זימון.

ולכאורה, הרי זה סתירה לתירוצם של הרא"ם והשפ"ח, הנ"ל.

ונוסף לזה, הם שאלו, למה לא פירש"י כן גבי אברהם אברהם, ובאמת פירש"י כן באברהם, אלא שרש"י לא פירש זה בפסוק (כב, יא) ששם נאמר: " . . . ויאמר אברהם אברהם ויאמר הנני", אלא קודם לזה בפסוק (כב, א) ששם נאמר " . . . ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני".

ואם כן מובן בפשטות למה לא פירש כן באברהם אברהם, שכבר פירש זה קודם לכן. ואין הכרח לחזור עוד הפעם בכמה פסוקים לאח"ז, על אותו הפירוש.

אבל צריך עיון, הרי שם בפרשת וירא הי' תחילת דיבורו של הקב"ה

עם אברהם, ואם כן מה מכריח רש"י שם לפרש שזהו לשון ענוה.

ואולי הי' אפשר לומר בדוחק עכ"פ:

מצינו שהקב"ה דיבר עם אברהם כמה פעמים קודם פסוק זה.

ולכאורה יש מקום לומר שבכל פעם שדיבר הקב"ה עם אברהם קרא אותו תחילה בשמו ומסתמא ענה אברהם על זה "הנני".

ואעפ"כ לא נאמר זה בפירוש בפסוק.

ואפילו אם תמצא לומר שאין הכרח לומר שכן הי' הסדר בכל פעם שדיבר הקב"ה עם אברהם.

אבל, בכל אופן, כאן נאמר בפירוש שהקב"ה קרא לאברהם ואברהם אמר הנני, דבר שלא מצינו עד עתה, מאיזה טעם שיהי'.

והי' קשה לרש"י טעם השינוי הזה.

ולכן פירש שהכתוב בא להודיע לנו הענוה והזימון של אברהם.

שאל הפירוש של "הנני" כאן הוא (רק) עניינה בעלמא, מה חידוש יש בזה, ולמה עד עתה לא נאמר בלשון זה.

ומה שהכתוב הודיע לנו זה דוקא כאן, אולי אפשר לומר, שהיות שבפרשה זה מדובר בנוגע לנסיון העקידה, הרגיש אברהם את זה, והקדים לומר "הנני" שהוא מוכן ומזומן לכל מה שיאמר לו הקב"ה, אף שעדיין לא ידע הפרטים בזה.

ועיין בפירוש"י סוף פרשת לך לך ד"ה וקראת את שמו יצחק (יז), (ט): " . . . וי"א על שם עשרה נסיונות וצ' שנה של שרה וחי ימים שנימול וקי שנה של אברהם", עכ"ל.

ואם נאמר, שגם אברהם ידע רמז זה שבשמו של יצחק, נמצא שידע גם קודם נסיון העקידה, שהקב"ה ינסה אותו.

וכשהקב"ה אמר לו "אברהם" חשב או הרגיש שעתה בא הזמן ואמר "הנני".

הסבר נתינת ב' פירושים ברש"י על השם נפתלי

התי' עמנואל אריה חיים טויבענטלט
תות"ל 885

על הפסוק (ל, ח) בפרשה ויצא "ותאמר רחל נפתולי אלוקים
נפתלתי עם אחותי גם יכולתי ותקרא שמו נפתלי".

מביא רש"י ב' פירושים כחסבר על נתינת השם נפתלי וז"ל "מנחם
בן סרוק פירש במחברת צמיד פתיל חבורים מאת המקום נתחברתי
עם אחותי לזכות לבנים. ואני מפרשו לשון עקש ופתלתול יתעקשתי
והפצרתי פצירות ונפתולים הרבה למקום להיות שוה לאחותי"

וצריך להבין מה הוסיף רש"י בהבנת המקרא עפ"י הפשט בפירושו
השני על החסבר המובא בפ"י הא'.

מפירוש הא' משמע בפירוש שענין של נפתלי הוא ענין של תפלה
("חבורים מאת המקום") וכמו שמביא כ"ק אדמו"ר שליט"א בהערה
19 בליקוט שבת פ' ויצא שנה זו וז"ל "וכהפירוש בתפלה מלשון
התחברות (אוה"ת ויחי שפ, א (ע"פ פרש"י פרשתינו ל, ח) עכ"ל.

אותה נקודה נמצאת גם כן בפ"י הבי' "נתעקשתי והפצרתי .. למקום"
[ויש להעיר שרש"י בד"ה "גם יכולתי" מביא מהתרגום שהמלה נפתלי
היא מלשון תפלה].

על פי הסבר ענין התפלה המובא בליקוט פ' ויצא ש.ז. נעשה הדבר
מובן מעצמו.

בשיחה, הגדיר כ"ק אדמו"ר שליט"א ב' ענינים (א) עבודה שבלב (ב)
בקשת צרכו; וזלה"ק: "ושעל פי הלכה החיוב והדין דמצות תפלה הוא
בקשת צרכו שזהו עצם החפצא דתפלה משא"כ עבודה שבלב הוא
רק תיאור מצב הגברא להיות במצב של "עבודה שבלב" ובלעדה חסר
בעצם הבקשה אבל מכל מקום אין זו מחות התפלה" עכ"ל.

אפשר להסביר עי"ז הבאת ב' הפירושים ברש"י.

הפירוש הא' מורה על ענין של דביקות (כנ"ל בהערה 19) [המובא על ענין של "עבודה שבלב" ו"קבלת עול"], אבל בגלל שעיקר ענין התפלה הוא בקשת צרכיו ועבודה שבלב היא רק תיאור מצב הגברא כנ"ל, רש"י ביאר באופן השני כי זה מתאים לשיטתו "אני לא באתי לפרש אלא פשוטו של מקרא".

לפי"ז צע"ק למה רש"י הביא פירוש זה בתוך פ"י שני ולא פ"י ראשון וההסבר לזה הוא פשוט: איך להגיע לבקשת צרכיו למחות התפלה האמיתית, זה דווקא ע"י העבודה שבלב ולק"מ [ע"ד מה שצ"ק אדמו"ר שליט"א הסביר בליקוט פ' וישב שנה זו על המלה "ועוד" וז"ל "שאינן כוונת רש"י בלשון "ועוד" שזהו ענין טפל, אלא שזהו לפי שמפרש הטעמים על פי סדר הזמנים. וכן בנדו"ד שסדר הענינים הוא לכל לראש עבודה שבלב, ועל ידה מגיעים לעיקר התפלה, בקשת צרכיו].

הבור ריק אין בו מים (גליון)

הרב יוסף בן חיים
תושב השכונה

בגליון יא (תקסז) פ' וישב ע"י 20 ואילך מקשה חרב ז.ו.ב. איך ומה היתה כוונתו של ראובן להשליך את יוסף לבור ריק אבל נחשים ועקרבים יש בו, וכו'. ואחרי כל שקליא וטריא שלו בנוגע לנר חנוכה וסוכה "דלמעלה מעשרים אמרו לא שולט שם עינו של אדם", נשאר בצ"ע. עיין שם באריכות.

אבל לכאורה קושיא זו מתורצת בפשוטו של מקרא ועד שרש"י אינו צריך להסביר זה. סדר המאורעות היה כך בתחילה כשראו את יוסף מרחוק מסופר בפרק לו פסוק כ' "ועתה לכו ונחרגהו ונשלכהו באחד הבורות" דהיינו שהיו שם כמה בורות. ובפסוק כ"ב "ויאמר אליהם ראובן אל וגו' השליכו אותו אל הבור הזה" וגו'.

ויש לומר שלא דווקא מדובר בבור שאח"כ בפועל השליכוהו המדובר
 בפסוק כ"ד "וישלוכו אותו הבורה. והבור ריק אין בו מים", ובפשטות
 שבוודאי לא חיפשו בור שיש בו מים, כי מובן מאליו מה קורה
 שמכניסים אדם לבור מלא מים. ויש להוסיף שאפ"י אם רוצים
 לומר שמדובר באותו הבור ממש, יש לומר שראובן וכן כל השבטים
 ידעו שיוסף בא בשליחות אביהם וכפי שרש"י כותב פרק לו פסוק
 "יג ד"ה הנני: " . . . הזדרז למצות אביו ואע"פ שהיה יודע באחיו
 ששונאין אותו", ובפשטות מה היי צריך ללכת דרך כזו ארוכה. מובן
 בפשטות שבא בשליחות אביהם יעקב ולמדנו מקודם ורש"י מביא זה
 בפירושו פרק לד פסוק כ"ח: "ויבואו על העיר בטח" — "בטוחים
 היו בכוחו של זקן". בשכם שזה היי לא לפי הכוונה שמכו על כוחו של
 זקן, עאכ"כ פה שמדובר בשליחות של יעקב ממש אז בוודאי סמך
 ראובן על כוחו של זקן. ועוד יש להוכיח בפשטות הענין ואכ"מ.

★ ★ ★

ר מ ב " ב

תיקון המלבושים בתפלה

הרב יעקב זאב ראטענשטריין
 חבר הכולל שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהלי תפילה ח"ה ה' ז"ל "תיקון המלבושים
 כיצד, מתקן מלבושיו תחלה ומציין עצמו ומחדר שנאמר השתחוה לה'
 בחדרת קודש . . . ובכל מקום לא יאחוז תפילין בידו וס"ת בזרועו
 ויתפלל מפני שלבו טרוד בהן . . . ה"י משוי על ראשו . . . אם היי
 פחות מדי קבין מפשילו לאחוריו . . . היי די קבין מניחו ע"ג הקרקע
 ואח"כ יתפלל" כו' עכ"ל.

ולכאורה צ"ב במה שנקט כאן הרמב"ם הדין של "לא יאחוז בתפילין
 וס"ת" בשעת תפילה, וכן הדין של מי שיש לו משאוי על ראשו.
 שהטעם שאסור להתפלל במצב כזה הוא (כמ"ש הרמב"ם) שלבו טרוד
 בהם, וכפרש"י בגמ' (ברכות כג ע"ב) "שחרי לבו תמיד עליהן שלא

יפלו מידו", וא"כ הרי"ז שייך לדיני כוונה בתפילה. ודיני כוונת הלב בתפילה כבר כתב הרמב"ם לעיל בפ"ה הלטי"ו "כוונת הלב כיצד" וכ"ו ושם כתב שאין להתפלל כאשר דעתו משובשת או לבו טרוד וכיו"ב. ולכאורה ה"י מתאים שם דינים הנ"ל של תפילין וסי"ת בזרועו או משאו"י על ראשו.

וה"ל בפשטות שכאשר אדם מתפלל עם סי"ת או תפילין בזרועו או עם משא על ראשו, יש כאן חסרון מבי צדדיים והם: א', חסרון באדם המתפלל, שאינו עומד באופן של כבוד כלפי הקב"ה; ב', חסרון מצד החפצא של תפילה, שהמשא וכיו"ב גורע מכוונת לבו, ואין תפילתו בשלימות. ולכן אחרי זה שכתב הרמב"ם גדר של תיקון המלבושים, מה שצריך לעמוד בדרך כבוד כלפי הקב"ה, משמיענו הרמב"ם שתפילין וסי"ת אע"פ שהם אינם בגדר משא סתם, ואי"ז היפוך הכבוד, ובמילא אי"ז סתירה לתיקון מלבושים, אעפ"כ לא יתפלל ככה שזה מבלבל בכוונת התפילה. ועפ"י"ז מובן הלשון בהלכה הנ"ל "ובכל מקום לא יאחוז תפילין בידו" וכ"ו, שמשמע שבזה שולל איזה ענין. ועפ"י הנ"ל מובן.

ועד"ז בנוגע להדין של משא על ראשו שאם זה ד' קבין או יתר הרי לא די שמפשילו לאחוריו שעדיין מבלבל כוונתו משא"כ פחות מדי קבין הרי חסרון כוונה אין כאן שאינו כבד כ"כ אבל בכדי שיעמוד בצורה של כבוד צריך עכ"פ להפשילו לאחוריו.

ניסוח היין לשיטת הרמב"ם

הרב יהודה קללער

מח"ס צורת הבית עפ"י שיטת הרמב"ם

בגליון יו"ד דפי' וישלח כתבתי בע" 33 ואילך שלדעת הרמב"ם ה"י ניסוח היין לתוך הספלים שה"ן בראש המזבח. והערנני ע"ז הרה"ח אהרן ליב (ברשי"ד) ראסקין, שיש לעיין במאמר הצ"צ ד"ה להבין ענין מאמר רז"ל כל הקורא ק"ש וכ"ו (נדפס באור התורה על מארז"ל וענינים עמוד ג') וז"ל: " . . . והנסכים הוא שהיו מנסכים יין ע"ג המזבח וה"י יורד לשינתין (ע"י בזה מחלוקת הרמב"ם עם

הראב"ד שהרמב"ם כתב ויוצק על היסוד והוא יורד לשיתין והשיגו הראב"ד ואמר שלא הי' יוצק אלא בספל והכ"מ נדחק ליישב דברי הרמב"ם בדוחק, ובאמת לפמ"ש במס' תמיד דברי הרמב"ם נכוחים מאוד) . . " עכ"ל.

ובכדי לבאר דברי כ"ק אדמו"ר הצ"צ ושיטת הרמב"ם קודם אעתיק לשון המשנה (כפי שהיא בנוסחת הרמב"ם) ופיה"מ (עפ"י הוצאת קאפח) ובמקביל מ"ש רבינו ביד החזקה.

א] בסוכה פ"ד משנה ח': ניסוך המים שבעה כיצד, צלוחית של זהב מחזקת שלושה לוגים הי' ממלאה מן השילוח, הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו. עלה לכבש ופנה לשמאלו ושני ספלים של כסף היו שם. . . ומנוקבין כמין שני חוטמין דקין, אחד מעבה ואחד מידק כדי שיהו שניהם כלים בבת אחת. מערבי של מים ומזרחי של יין. עירה של מים לתוך של יין, או של יין לתוך של מים יצא.

[בפיה"מ שלפנינו אין ביאור על זה [בנוגע לשיתין], אמנם בפיה"מ דמעילה פ"ג מ"ג כתב רבינו כבר בארנו בסוכה].

ובהל' תמידין ומוספין פ"י הלי' ו' כתב רבינו ז"ל: "כל שבעת ימי החג מנסכין את המים על גבי המזבח. ודבר זה הלכה למשה מסיני. ועם ניסוך היין של שחר הי' מנסך המים לבדו, ואם עירה המים לתוך היין או היין לתוך המים ונסך שניהם מכלי אחד יצא. . . ובקרבן דרומית מערבית הי' מנסך למעלה מחצי המזבח והכל יורד לשיתין כמו שביארנו. הלי' ז' [כן הוא פיסוק ההלכות בכתבי יד, ודלא כמו שבנדפס], כיצד היו עושין. . . עלה לכבש ופנה לשמאלו ונותן המים מן הצלוחית לתוך הספל שהי' שם. ושני ספלים של כסף היו שם. מערבי הי' בו המים. ומזרחי הי' בו היין של נסך. וכו"ו עכ"ל.

ב] בזבחים פ"י משנה ח': ר' טרפון אומר מתנדבין שמן. וכתב ע"ז רבינו . . . וכן יש לאדם להתנדב יין בפני עצמו ולא פחות משלשת לוגין כמו שיתבאר בסוף מנחות. נותן עליו מלח ומנסך הכל על שני הנקבים אשר **ניסוך המזבח** כדרך שעושה בשאר נסכים" [כן הוא במהדורא בתרא, ודלא כמו שבנדפס, וכן הובא בתויו"ט כדרך שראה נוסח זו בנוסחת א"י].

ובהל' מעשה הקרבנות פרק ט"ז הלי' י"ד: " . . וכיצד עושין ביין הבא בפני עצמו נותן עליו מלח ונסכו כולו על גבי השיתין כמו הנסכים".

ג] במנחות פ"ו מ"ג: מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים למזבח ואין בהן לכהנים. ובזה יפה כח המזבח מכח הכהנים.

וכתב רבינו "אמרו ובזה יפה כח המזבח מכח הכהנים שמשמע שיש עוד דבר יפה בו כח המזבח מחמת וו העטף, [כוונתו וו המוסיף של ובזה. (הרב קאפח בהערה 4)] רומז לנסכים, שגם הם למזבח כלומר לשיתין והם שני נקבים אשר במזבח כמו שיתבאר במדות, ואינן נשפכין על האש מפני שהיו כלין ולא יהא למזבח בהן חלק וכו'".

ובהלי מעשה הקרבנות פ"ב הלי א': " . . . ויתנסך היין על המזבח ואין נותנין אותו על האש אלא מגביה ידו ויוצק על היסוד והוא יורד לשיתין".

ד] במעילה פ"ג מ"ג: ר' שמעון אומר הדם קל בתחלתו וחמור בסופו, הנסכים חמור בתחילתו וקל בסופו. הדם בתחלה אין מועלין בו, יצא מנחל קדרון מועלין בו. הנסכים, בתחלה מועלין בהן, ירדו לשיתין אין מועלין בהן.

וכתב רבינו: "כבר קדם בשמיני דחולין שהדם אין מועלין בו . . . וכאשר יצא לנחל קדרון היי נמכר לגננין לזבל ולפיכך מועלין בו אז . . . וכבר בארנו בסוכה כי שיתין שני נקבים במזבח שבהן יורדין יינות הנסכים".

ובהלי מעילה פ"ג הלי ט' "הנסכים מועלין בהן משהוקדשו. ירדו לשיתין אין מועלין בהן. מים שמנסכים בחג הסוכות כל זמן שהן נכד אין נהנין בהן והנהנה לא מעל. נתנו אותן בצלוחית מועלין נכלן. שהרי הן מכלל הנסכים".

ובהלי י"א "כל דמי שחיתת הקדשים אין מועלין בו בין לפני כפרה בין לאחר כפרה עד שיצא מנחל קדרון יצא לנחל קדרון מועלין בו מפני שהי נמכר לגנות ודמיו הקדש וכו'".

ח] בתמיד פ"ו משנה י': בזמן שהכתן גדול רוצה להקטיר . . . נא לו להקיף במזבח מהיכן הוא מתחיל, מקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית. נתנו לו יין לנסך, וחסגן עומד על הקרן והסודרין בידו, ושני כהנים עומדין על שולחן

החלבים ושתי חצוצרות בידן, . . שחה לנסך הניף הסגן בסודרין וכו'.

וכתב רבינו ע"ז "הקפה זו אינה מיוחדת לחכהן גדול, אלא כל מי שמקיף את המזבח כך הוא מקיף כמו שבארנו בזבחים וכו'".

[ו] במדות פ"ג משנה ב': היסוד היי מהלך . . . ובקרון מערבית דרומית היו שם שני נקבין כמין שני חוטמין דקין שהדמים ניתנין על יסוד מערבי ועל יסוד דרומי ויורדין בהן ומתערבין באמה, ויוצאין לנחל קדרון. משנה ג': ולמטה ברצפה באותה הקרון, מקום היי שם אמה על אמה, וטבלא של שיש, וטבעת היתה קבועה בה, שבו יורדין לשית ומנקין אותו.

וכתב רבינו: כבר הזכרנו כמה פעמים [מנחות פ"ו מ"ג, מעילה פ"ג מ"ג, המעתיק] כי שיתין נקראין שני הנקבים שבהם יורדים יינות הנסכים, והם גם מתקבצים מתחת לארץ נקרא שית.

ובהל' ביהבי"ח הלי י"א: "ובקרון מערבית דרומית היו שני נקבים כמין שני חוטמין דקין והן הנקראין שיתין שהדמים יורדין בהן ומתערבין באותה הקרון באמה ויוצאין לנחל קדרון: י"ב: ולמטה ברצפה באותו הקרון היי מקום אמה על אמה וטבלא של שיש וטבעת קבועה בה שיורדין לשיתין ומנקין אותו [אמר הכותב לא הספקתי לברר הנוסח בכת"י רבינו, ועפ"י סברא נראה שצ"ל כמו במשנה שית כמו שממשיך ומנקין אותו לי יחיד].

והראב"ד כתב בהלי מעשה הקרבנות פרק ב': א"א זה שיבוש שלא היי יוצק על היסוד אלא בספל של יין שהיי בקרון מערבית דרומית עם ספל של מים של ניסוך המים בחג.

וכתב הכסף משנה: היה נראה לומר שטעמו מדתנן בפרק לולב וערבה שני ספלים של כסף היו שם וכו' ומנוקבים כמי שני חוטמין דקים וכו' מערבי של מים ומזרחי של יין וסובר הראב"ד שכך היו עושים לכל הנסכים שהיו נותנים אותו בספל וממנו יורד לשיתין ורבינו סובר שמאחר שלא הוזכרו בגמרא ספלים אלא בניסוך דחג משמע שלא היו הספלים משמשים אלא לאותו ניסוך בלבד [ואע"ג דתניא בסיפרי פ' נסכים: על גבי ספלים או אינו אלא על גבי האישים אם אתה אומר כן נמצאת מכבה את המדורה וזה מבואר כדברי הראב"ד, לייק דההיא כרי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור וכדאוקמוה

בסיפ כל התדיר (זבחים צ"ב). ואעיג דאמרינן לאפוקי מדשמואל דאמר מזלפו על האישים, לדעת רבינו יש לומר דלאו משי"ה נימא ולספלים כיון דאפשר דנימא דליסוד. דספלים שאמרו לאו דוקא אלא למעט שלא ינסך על גבי האישים ודוחק].

ועיז כתב רבינו שלפי מ"ש במס' תמיד שחה לנסך כו' דברי הרמב"ם נכונים מאוד דאי תימא שהי' יוצק לתוך הספלים לא הי' צריך לשחות כ"א להגביה ידיו שהרי הספלים היו בראש המזבח. אך לדעת הרמב"ם שהי' יוצק על היסוד הרי כשהי' עומד על הסובב הי' צריך לשחות לנסך וצ"ע שהרי הרמב"ם כתב כאן: "אלא מגביה ידו ויוצק על היסוד", וי"ל דהגבהה שייך גם ביציקה על היסוד וגם בניסוך על הספלים אבל שחייה שייך רק ביציקה על היסוד ודו"ק].

תדע שכן כתב הרמב"ם בפ"י המשניות (מהדורת קאפח) זבחים פ"י מ"ח: "וכן יש לאדם להתנדב יין בפני עצמו ... נותן עליו מלח ומנסך הכל על שני הנקבים אשר ביסוד המזבח כדרך שעושה בשאר הנקבים".

נגלה

בגדר קדושת תפילין של ראש

הרב זלמן מנחם מעוזל פייגענסאהן
תושב השכונה

בהמשך למה שכתבתי בגליון העבר יא (תקסז) ע' 16-17 אודות החילוק בין הדי' בתים שבתפילין של ראש, שהוא החשיבות של הראש. משא"כ השייך ודי' שבראש, זה מוסיף בהקדושה עי"ש.

אולי י"ל שלפי הנ"ל יומתק לשונו זההב של אדמו"ר הזקן בסימן כ"ה סעי' י"ד וז"ל: "ותקנו חכמים לברך עוד ברכה אחרת על תפילין של ראש לפי שהיא חשובה והיא עיקר המצוה ויש בה יותר קדושה שיש בה די' בתים והשייך לכן מפני חשיבותה קבעה ברכה לעצמה", עכ"ל.

שאומר קודם שהיא חשובה, ואחרי זה יותר קדושה, ואח"כ מסביר קודם מהי החשיבות שיש בה די בתים, ואח"כ מבאר הקדושה שבה היינו השי"ן.

ואולי יש לבאר גם למה שבסימן כ"ה סעי' י"ד שהעיקר נוגע החשיבות של הראש, מביא גם הענין של השי"ן, כי הקדושה מוסיף גם בהחשיבות. משא"כ בסימן מ"ב סעי' א' מדובר רק אודות הקדושה של הראש כי לכן אסור לשנות תשי"ר לעשותה תשי"י, ולכן אינו מביא הענין של די בתים, כי החשיבות אינו מוסיף בהקדושה; וכל הנ"ל הוא רק בדרך אפשר.

★ ★ ★

ש ו ר ת

אם רואה אדם למטה מעשרים אמה (גליון)

הת' מנחם מענדל קפלן
תות"ל חובבי תורה

בגליון העבר יא (תקס"ז) הביא הרב ז.ו.ב. (בין שאר דבריו שם) את דברי השפ"ח, שמתרץ (על הקושיא איך לא ראו אחי יוסף שיש בבור נחשים ועקרבים), דהם לא ידעו מזה, אלא סברו שאין בבור אפי' נחשים ועקרבים.

והקשה, איך ייתכן שלא ראו את הנחשים ועקרבים שבתוך הבור?

והביא את דברי ה"תורה תמימה", שמפרש שכיוון שההשלכה היתה לעומק של יותר מעשרים אמה, ולמעלה מכי אמה אין עינו של אדם שולטת (כמו בנר חנוכה ובסוכה).

והוסיף הנ"ל להקשות, דבפשטות הכוונה היא שאין אדם נושא את עינו לראות מה שבגובה כי אמה, אבל אחי יוסף הלא הסתכלו בתוך הבור, והיי' להם לראות (ע"ש שהאריך).

אך באמת, גם בבור עמוק הרבה פחות מעשרים אמה, קשה ביותר לראות את הנמצא בעומק מכיוון שכל שמנמיכים בבור הרי אור זשמש כמעט שאינו מגיע אליו. וכנראה במוחש — אא"כ השמש נומדת בדיוק מעל לבור, דבר נדיר ביותר. ומכ"ש — בבור עמוק ותר מכי אמה.

אמנם צע"ק על ה"תורה תמימה" שהי' צריך להגיע לכך שאין עיניו של אדם שולטת למעלה מכי, בשעה שנראה במוחש שאין רואים את זנמצא בעומקו של בור שעומקו פחות בהרבה.

ם - ת"ר

בגליון הנ"ל כתב הרב י.ק. לפרש דברי אוה"ת על רבינו בחיי — ש"לא כיוון בהחשבון, מה גם כי מ"ם סתומה אינו מוכרח שהוא נ"ר" — שכוונתו לדחות שני אופנים בפירוש דברי רבינו בחיי, עיי"ש.

ומנם מלשון הצי"צ משמע שחם שתי קושיות על דברי רבינו בחיי, לא — קושיא אחת על אי בביאור דבריו, ואת"ל אופן נוסף — הרי ם ע"ז קשה (ושנמצא שבסה"כ אין קשה על הבחיי אלא קושיא ו').

דרושי לאזני ותאריך אמירתם

התי' יוסף יצחק קעלער
תות"ל דדו

ההנחות ממאמרי אדמו"ר הזקן שהגיעו לידינו בגוכ"י המהרי"ל אירשם עליהן התאריך. אך בכ"י המעתיקים שהעתיקו הנחות מהרי"ל, על דרך הרוב נרשם התאריך היינו גם השבת או המועד שבו

נאמר המאמר גם השנה שבו נאמר המאמר.

משנת תקנ"ח - תקס"א נשתמר לנו בכתבי יד. [מהנחות מהרי"ל]
התאריכים הבאים: שמיני עצרת תקנ"ח (ביום השמיני עצרת) [בכ"י
א' נסמן שהוא מתק"ס. וראה להלן]. שבת חנוכה תקנ"ח (ויהי מקץ),
חנוכה תקנ"ח (על חתונת בנו הקטן, וארשתין לי לעולם). שבת
מברכין אלול תקנ"ח (ראה אנכי נותן) שמיני עצרת תק"ס. (ושאבתם
מים בששון). שבת חנוכה תק"ס (ענין חנוכה). פורים תק"ס (ויושט
המלך. במאמרי אדמו"ר האמצעי ני"ך ע"י שעח בשוה"ג כתב המו"ל
שאולי הוא הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי. עיי"ש נימוקו. ומרדכי יצא)
ש"פ בחר תק"ס (כי תבואו וגו' ושבתי), שבת מברכין סיון תק"ס
(וידבר גו' במדבר).

ולא הגיע לידינו מאמר המתוארך בכתבי יד: תקנ"ט, או: תקס"א.

הנחות אדמו"ר האמצעי מהמאמרים דשבת חנוכה תקנ"ח, פ' בהר
תק"ס (וביאור על תורה ד) פורים תק"ס נמצאים בגוכי"ק 1161 (דפיס
בודדים) בלי ציון התאריך

הנחות אדמו"ר האמצעי מהמאמר דשמיני עצרת תק"ס נמצא בגוכי"ק
בסוף בוך 1161 [מדף פז ואילך] בתוך סדרת מאמרים מסוף אלול,
וחודש תשרי, בצירוף התאריכים: (שבת שאחר מברכין אלול, שבת
שלפני ר"ה, ליל ב' של ר"ה, ליל יו"כ, שבת חה"מ, שמ"ע, שבת
בראשית), ולפני"ז הרי הם מסוף אלול תקנ"ט וחודש תשרי תק"ס.

לאחרונה (שלהי שנת תשמ"א) הגיע לידינו צילום גוכי"ק אדמו"ר
האמצעי (מס' 1003) ממאמרי אדמו"ר מתקופת ליאזני, רובם ככולם
בצירוף התאריך (דהיינו השבת או המועד שבו נאמר המאמר אבל לא
ציון השנה. גם במאמרים שאחרי תקופת ליאזני לא ציין את השנה
שבה נאמרו המאמרים).

הדפים שבכ"י הנ"ל לא נכרכו על הסדר. כמו"כ חסר הרבה דפים,
הרבה דפים נכרכו במהופך (דהיינו עמוד ב' לפני עמוד א').

אך (בניגוד לכ"י 1161 שנמצאים בו הרבה עמודים פנויים, הנה) בכ"י
זה הרבה מאמרים מתחילים מעבר לעמוד שבו מסתיים המאמר
הקודם (ולפעמים אפ"י באותו העמוד).

כמו"כ נתגלה לאחרונה י"א מאמרים בגוכי"ק אדמו"ר האמצעי (מס' 1999) משי"פ בחוקותי עד ש"פ פנחס (דהיינו על סדר השנה) בצירוף התאריכים: (ש"פ בחוקותי, חג השבועות, ש"פ נשא, ש"פ בהעלותך, שלח, בלק, פנחס).

כמו"כ נמצא בכ"י 1085 ח' מאמרים הנחות כ"ק אדמו"ר האמצעי משי"פ וארא עד ש"פ מצורע (דהיינו על סדר השנה) בצירוף התאריכים: (ש"פ וארא שבת שמברכין ר"ח אדר, שבת שמברכין ר"ח ניסן, ליל שבת שבתוך חג הפסח, ליל אחרון של פסח, שבת פי מצורע). [ונדפסו בתורת חיים שמות פי וארא].

חלק מהנחות אדמו"ר האמצעי מתקופת לאזני נעתקו (בשינויים) ע"י ר' ליב מאחליווער, ונמצא בכ"י 386, 1144 [ונדפס בשנת תשי"ח מכ"י 386].

הדרוש הראשון (אתהלך לפני ה') נמצא בכ"י בין דרושי שמיני עצרת תקנ"ו.

ואח"כ [מע' ח' ואילך] באים דרושים הנמצאים בגוכי"ק 1161 [ובע' ט נמצא דרוש שנאמר בשבת מברכין מנחם אב תקנ"ז. ובגוכי"ק 1161 נמצא ג"כ הנחת אדמו"ר האמצעי מד"ה אני לדודי שנאמר בשבת מברכין אלול תקנ"ז].

ובע' ד נמצא מאמר שמצויין עליו בכ"י א': שבת פי בשלח.

ד"ה מצפון זהב שנדפס בע' ז' נרשם עליו בכ"י אחד: פי וארא].

ובע' לו-לז, מ, נדפסו כמה מאמרים הנמצאים בגוכי"ק 1999 [מחג זשבעות וש"פ נשא]. ובע' לח-לט דרושים הנמצאים בכ"י מעתיק (1157) בהמשך לדרושים שבגוכי"ק הנ"ל.

אח"כ באו הדרושים הנמצאים בגוכי"ק 1003 מתחיל עם דרוש אנשי ריחו הנמצא בגוכי"ק 1003 דף א. בכותרת: ש"פ ואתחנן.

ממשיך בדרוש ששים המה מלכות הנמצא בגוכי"ק 1003 ג, ב. בכותרת: שבת תשובה [מעבר לעמוד שבו מסיים המאמר להבין ענין זלכויות וזכרונות המתחיל בדף ב' בכותרת: ליל ר"ה].

וממשיך בדרושים הנמצאים בגוכי"ק 1003 דפים י-יז בכותרות: שבת פי האזינו. חג הסוכות יום הראשון, שמיני עצרת, שמחת תורה, שבת בראשית. דרוש הנמצא שם דף ד בכותרת: ערב ר"ח חשוון פי נח, דרושים הנמצאים שם דפים כה-כח בכותרות: ש"פ נח, ש"פ לך, שבת חנוכה. ודרושים הנמצאים שם דף נא, נ.

וממשיך בחלק מהדרושים הנמצאים בתורת חיים שמות על סדר השנה בצירוף התאריכים (מפי וארא עד פי מצורע הני"ל).

ואח"כ נמצאים בי דרושים הנמצאים בגוכי"ק 1161 דף ט ואילך, דף כט. ודרושים שכני מתוכנם נאמרו בפי אמור ולי"ג בעומר.

וממשיך בחלק מן הדרושים שבגוכי"ק 1199 (על סדר השנה מש"פ בחוקותי עד ש"פ פנחס כני"ל).

וממשיך בדרוש לבבתי אחותי כלה הנמצא בכ"י מעתיק בכותרת: שבת פי כי תצא.

ודרוש ברכי נפשי הנמצא בגוכי"ק 1003 דף כג. בכותרת: שבת פי ואתחנן.

ובאוה"ת בראשית (כרך ג) תקל, ב צויין על מאמר דשבת בראשית תקני"ח לאזניא". ועל מאמר דשבת פי שלח צויין באוה"ת בראשית (כרך ד) תשצה, ב: "(בלאזני תקני"ח)". וכן על ד"ה ציון במשפט תפדה (משבת חזון) שנמצא בכ"י מעתיקים בהמשך למאמרי ש"פ בחוקותי - ש"פ פנחס, וסיומו נמצא בגוכי"ק 1003, ציין הצי"צ שנמצא ב"ביכעל תקני"ח".

וא"כ יש מקום לשער שזוהי סדרת מאמרי תקני"ח שביכעל תקני"ח הני"ל.

אך ממ"ש על ד"ה ששים המה מלכות: שבת תשובה, ועל הדרוש שאח"ז באתהלך שם נרשם בגוכי"ק הני"ל: ש"פ האזינו נראה לכאוי שמאמרים אלו (מתשרי עד חנוכה) לא נאמרו בתקני"ח שהרי בשנה זו חל ש"פ האזינו בשבת תשובה, [ועל ד"ה שבת שבתון הנמצא בגוכי"ק הני"ל דף ח מפורש: שבת תשובה פי וילך].

אבל בשנת תקני"ט חל ר"ה ביום ג' וחל שבת תשובה בפי וילך, וש"פ

האזינו הי' בסמיכות לחג הסוכות, ולפי"ז מסתבר שהמאמרים מתשרי עד חנוכה נאמרו בשנת תקנ"ט.

אך המאמרים משבת פי' וארא עד פי' מצורע נאמרו בשנת תקנ"ח, שכן שנת תקנ"ט היתה מעוברת ושבת פי' מצורע חל בה לפני חג הפסח.

וכמו"כ המאמרים [של פי' אמור ול"ג בעומר ו]משי"פ בחוקותי עד שי"פ פנחס הוא מתקנ"ח (כנ"ל מאוה"ת בראשית כרך ד).

ואולי "ביכעל תקנ"ח" הוא גוכי"ק 1003 הנ"ל וא"כ ד"ה אנשי יריחו הנמצא בדף א בכותרת: שבת פי' ואתחנן הוא מתקנ"ח.

[והנה על ד"ה כי פדה הי' את יעקב הנמצא בגוכי"ק 1003 דף ד בכותרת: ערב ר"ח חשוון פי' נח, ציין הצ"צ שהוא "דרוש ער"ח חשוון תקס"א" ואמנם דף זה נמצא בסמיכות למאמר דשי"פ מטות תקס"א הנמצא שם דף ו. אך ער"ח חשוון תקס"א חל בשבת בראשית. גם תוכן המאמר מורה שנאמר בפי' נח. וכן באתחלך נכנס בין מאמרי תשרי הנ"ל].

אח"ז נמצא באתחלך שם המאמרים שבסוף בוך 1161 (משבת שאחר אחר מברכין אלול עד שבת בראשית). והצ"צ ציין על אחד המאמרים שהוא לערך תקנ"ט. וראח לעיל שהם מסוף אלול תקנ"ט ותשרי תק"ס.

בגוכי"ק 1003 דף מז נמצא מאמר קול הי' על המים, בכותרת: שבת פי' חיי שרה. ובדף מח, ב נמצא ד"ה להבין מ"ש באד"ר, בכותרת: שבת פי' תולדות, ובדף לה נמצא ד"ה להבין מ"ש בזוהר תמיד, בכותרת: שבת פי' ויצא. ובדף לו, ב נמצא ד"ה לכה דודי, בכותרת: שבת פי' וישלח.

והנה בביאוה"ז ציין הצ"צ על מאמר דשבת פי' תולדות: לאזני תקנ"ט בערך. ועל מאמר ד"ה להבין מ"ש בזוהר ציין הצ"צ: ויצא תקנ"ט.

ובשוה"ג שם: "טעות דמוכח" (רשימת כ"ק אדמו"ר שליט"א על מאמר זה (כי בשנת תקנ"ט פי' ויצא הי' אדה"ז במאסר), ואולי צ"ל: תקס"ט [!]).

וכנראה שמאמרים אלו הם משנת תק"ס.

בגוכייק 1003 נמצאים דרושים על סדר השנה בצירוף התאריך משבת פי שלח לך עד יום ד' פי עקב.

ואף שהדפים לא נכרכו על הסדר (וכמה נכרכו בהיפוך). אפשר לברר את הסדר ע"י מאמרים שהתחלתם בדף א' וסיומם בדף ב. ועפ"י התאריכים.

וזוהו הסדר הנכון: דף נג. דף כב. [ב-א]. דף נד. דף סא [ב-א] דפים לח-מ (מאמר דש"פ חוקת) דף נה-נו דף מה. דפים ו-ז. דף א' מבוך 1195 גוכייק. דף נז. דפים מא-מד.

והמאמרים שבדף סא, א, דפים לח-מ, נה-נו, ודף מה, נעתקו על הסדר הזה בכ"י 1144 דף קטז ואילך אלא שבאמצע נכנס מאמר ענין ג' עליות המלכות בשינויים מהנחת אדמו"ר האמצעי שסיומו נמצא בבוך 1195 גוכייק כנ"ל.

על פי מאמרים (ד"ה שמאלו תחת לראשי וד"ה והי עקב) ציין הצ"צ שהם מתקס"א, והרי זה מורה שכל המאמרים הנ"ל הם מתקס"א.

רובם נמצאים ג"כ בכ"י מעתיקים בין מאמרי תקס"א.

בכ"י 1146 דפים ו-מ נמצא מאמרים מחדשי תשרי חשוון (על סדר השנה מליל יום ב' הסוכות עד ש"פ וירא) חדשי אייר-סיון (ש"פ בהר בחוקותי - ש"פ בהעלותך) חודש טבת (פי ויחי - פי שמות) ודרושים שנאמרו על התנאים. (המגיד מראשית אחרית, בראשית ברא, להבין מאמר ביבמה) ועוד (להבין מאמרז"ל שני גויים בבטנך. ארץ זבת חלב ודבש).

דף א' מהדרושים שנאמרו על התנאים (סיום ד"ה המגיד מראשית ותחלת ד"ה בראשית ברא) נמצא בגוכייק 1003 (דף נח). וד"ה בראשית ברא, להבין מאמר ביבמה, להבין מאמרז"ל שני גויים בבטנך, ארץ זבת חלב ודבש נדפסו בסי' שני המאורות (שכבר כתבתי במקום אחר שנדפס מגוכייק אדמו"ר האמצעי ורובו ככולו נמצא בגוכייק 003 כולל התחלת המאמר בראשית ברא, וכנראה שהיו לפני המדפיס גו כמה מן הדפים שלא הגיעו לידינו).

וחנה על ד"ה להבין מאמר ביבמה כתב הצ"צ שהוא מתקס"ב וזו

נרשם ברשימת הצ"צ שבבן 649 (קלה, א) על הדרושים ויצחק בא מבוא באר, וסוכה תהי לצל, ביום השמע"צ (מיום ב' דסוכות, שמע"צ). אך על ד"ה וסוכה תהי לצל יומם ציין הצ"צ במקום אחר שהם דברים הנאמרים בלאזניא. וכמו"כ ד"ה להבין מאמר ביבמה נמצא בין דרושי לאזניא הנ"ל. כמו"כ הדרושים דפי ויחי - פי שמות, ש"פ בהר בחוקותי, ש"פ בהעלותך, נמצאים באתהלך בדרושי לאזניא. ונראה שהם מתקס"א.

גם ברשימת כ"ק אדמו"ר הרי"ץ שנדפסה בבטאון תב"ד יט-כ (לח-לט) העי' 20 צויין על ד"ה הודו מפי ויחי: "תנחת הרה"ח ר' משה בספר תקס"א - כתי"ק".

פרה אדומה חוץ למחנה שכינה

ה'י נחום בורנשטיין
תלמיד בישיבה

בסה"מ תקס"ב ח"ב עי' תרפד ועד"ז בסה"מ תקס"ג ח"א א' רלב (נוסח א) כותב ולכך נשתלחה הפרה [אדומה] חוץ למחנה שכינה לגמרי". והמהדירים במראי מקומות שבסוף הספרים לא העירו בזה.

ולחעיר מביאווה"ז חוקת צז, ג "חוץ לג' מחנות שכינה". ובחמשך לשונו שם "שהם מחוץ למחנה שכינה" וכן שם צז, סע"ד "בג' קליפות הטמאות מחוץ למחנה שכינה לגמרי הם". צח, א. גי' עולמות בפירוד מחוץ למחנה שכינה".

אבל ראה יומא סח, א (וספרי) שהובאו ברש"י (עה"פ חוקת יט, ג) חוץ לג' מחנות.

ויש להעיר מהרמב"ם רפ"ג דפרה שכתב "אין שורפין את הפרה אלא חוץ להר הבית שנאמר והוציא אותה אלא [כנצ"ל: אל] מחוץ למחנה ובהר המשחה היו שורפין אותה". ובכס"מ שם "וא"כ צ"ל דחוץ להר הבית שכתב רבינו לאו דוקא".

אבל גם אם נדחוק דמפרש דלא כהכס"מ עדיין צ"ע מרמב"ם הל' ביאת המקדש פי"ג הי"ב ובכס"מ שם. וראה גם זבחים ק"ג, א. הנסמן בכס"מ דרפ"ג דפרה הני"ל.

ואולי כוונתו במחנה ~~שכינה~~ לא להחילוק בין ג' המחנות (ישראל לוי ושכינה) אלא למחנה הקדושה.

אפר לכיסוי הדם

בתו"א ס"פ וישלח כו, ד אומר אחרי ששורפים עץ נשאר ייסוד בעפר שהוא האפר, ואפר זה הוא אינו מצמיח כמו העפר (שמצמיח מעצמו, אלא זורעים בו ומצמיח שלכן הוא כשר לכסוי הדם)."

והמהדיר במ"מ וציונים בסופו לא העיר בזה.

ויש לעיין בחולין פח, ב. שלכאורה הטעם שמכסים באפר הוא מפני שאפר קרוי עפר. וראה בתוד"ה מצינו שם שר"ת מחלק לדעת ב"ש בין אפר הבא מן העצים שמגדל צמחים לאפר אוכלין וטלית שאינו מגדל צמחין וראה שו"ע יו"ד סכ"ח סכ"ג.

שינה ביום

בגליון תקנט העיר התי"א.ו. באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליטי"א מענין ששינה צ"ל בלילה מאגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ אודות הנהגתו של הר"י שהי' ישן ביום עיי"ש.

לחעיר ממאמרי אדה"ז ענינים עי' רצט: "כמו הבעש"ט הני"ל שהי' ישן כל היום ולומד כל הלילה" - והמהד"ב לא העיר מאומה עי"ז. וראה מלקוטים מהרח"ו שבסו"ס שער מאמרי רז"ל "מי שיהי' אדם חשוב וגדול מאד ... אפשר שאפילו אם ישן ביום, ירויח כמו שמרויח

בלילה".

ד"ה שיר השירים

הרב אהרן חיטריק
תושב השכונה

במאמרי אדה"ז - כתובים - (ב) ע' א נדפס מאמר ד"ה שיר השירים, מאמר זה נדפס מגוכתי"ק הצ"צ הנמצא בבוך 1116 (וראה שם ע' רלט בתיאור הגוכתי"ק). אחר העיון והשוואה, נראה יותר לומר שהנדפס הוא קיצור או התוכן מהמאמר, שכתב כ"ק אדמו"ר הצ"צ לעצמו. מהמאמר שנדפס בלקו"ת שה"ש א, א. עוד הנחה מהמאמר שבלקו"ת נדפס בסה"מ - חר"פ ע' קלח.

וכן אפשר לומר שהמאמר ד"ה שה"ש הנדפס באוה"ת שה"ש-א ע' טו הוא הנחה אחרת או תנחת כ"ק אדה"א מהמאמר שבלקו"ת, ואינו להצ"צ.

סעיף א מהמאמר שבלקו"ת נעתק בשרש מצות התפלה פרק מא.

מתן בסתר - בחושך (גליון)

הרב דוד שרגא פאלטער
תושב השכונה

בגליון יו"ד ע' 49 העיר התי י.ס. על ענין המובא בפקח עורים, בנוגע למתן בסתר, וזלה"ק: וואס ווארפט אריין אין צדקה פושקע פארשלאסענערהייט דאס וואס ווערט אנגערופן מתן בסתר וואס מען גיט אין דער פינסטערניש אין ביהמ"ד פאר'ן דאווענען אדער ביי זיך אין דערהיים פאר'ן עסן. עכתי"ד.

וביקש הנ"ל מי שיודע הדברים יפרסמו.

בדוחק יש לבארו עפ"י הרמב"ם הלו מתנות עניים פ"י ה"ח, (מיוסד על משנה שקלים פ"ה משנה ו') וז"ל: (כשמדבר באופן של מתן בסתר) "הנותן צדקה לעניים ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממני לקח . . כגון לשכת חשאים שהיתה במקדש שחיו הצדיקים נותנין בה בחשאי והעניים בני טובים מתפרנסין ממנה בחשאי". ע"כ.

הנה אף ש"חשאי" אינו מורה על "חושד", אבל כנ"ל בדוחק י"ל ש"חשאי" ובפרט בלשכה, שלכאורה היו הלשכות "פארשלאסענער-הייט", מורה ומדגיש עוד יותר את ענין הסתר שבצדקה מהמעלה של מתן בסתר, שעפ"י פשטות "חשאי" הוא יותר פרטי ויחידי מסתם סתר. ועדיין צע"ק.

לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
נשיא דורנו

לאריכות ימים ושנים טובות מתוקות ושמחות

★

לרגל יום הבהיר ה' טבת

★

נדפס ע"י
הרה"ת ר' זאב מאיר וזוגתו מרת דבורה חי' רייזיל שיחיו
ובנם אהרן שיחי'
קדנר

לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
נשיא דורנו

לאריכות ימים ושנים טובות מתוקות ושמחות

★

לרגל יום הבהיר ה' טבת

★

נדפס ע"י
הרה"ת ר' כתיאל וזוגתו מרת חנה עלשא שיחיו
ובנם בן ציון שיחי'
שם טוב

לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
נשיא דורנו

לאריכות ימים ושנים טובות מתוקות ושמחות

★

לרגל יום הבהיר ה' טבת

★

ויהי רצון שיראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו
ומכלל ישראל וינהיג את כולנו מתוך בריאות הנכונה,
ונזכה בקרוב ממש לביטול גזירת "מיהו יהודי",
ושיתקיים דידן נצח בכל, עד לדידן נצח הכללי -
ונזכה בקרוב ממש לעלות, כל בני שליט"א,
קוממיות לארצינו הקדושה, ומלכנו בראשינו,
בהתגלות מלך המשיח - נאוו

לעילוי נשמת

האשה מרת אסתר שפרה ע"ה

בת הרה"ת ר' אלימלך ז"ל

נפטרה ביום ו' ג' טבת תשכ"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

*

ולעילוי נשמת

הרה"ת ר' אברהם ישעיהו ז"ל

בן הרה"ת ר' נחום ז"ל

נפטר י"א טבת

ת.נ.צ.ב.ה.

⊗

נדפס ע"י

הרה"ת ר' יהודה לייב זוג' מרת מרים פייגא שיחיו

סברדלוב

ומשפחתם שיחיו

שירותי מחשב ותכנת סדר הדפוס "סדרית" - באדיבות

MC

MIDWOOD COMPUTER CENTER

מרכז המחשבים של חסידי חב"ד בברוקלין

1634 Coney Island Ave. Brooklyn N.Y. (718) 692-2211